

การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา

สารนิพนธ์
ของ
คณินนุช พิจิตรนรการ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2550

การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา

บทคัดย่อ

ของ

คณินนุช พิจิตรนรการ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

คณินนุช พิจิตรกร. (2550). *การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และด้านผลกระทบ (Impact) 2) เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 30 คน และได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และนักเรียนระดับชั้น ป. 4 – 6 จำนวน 246 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นต่าง ๆ จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรักการอ่านใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ มีค่าความเชื่อมั่นฉบับของครูเท่ากับ .93 และแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นฉบับของนักเรียนเท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อโครงการรักการอ่านใน 5 ด้าน คือ
 - 1.1 ด้านบริบท พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการรักการอ่านโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี
 - 1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.3 ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.4 ด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.5 ด้านผลกระทบ พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2. นิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

AN EVALUATION OF READING PROMOTION PROJECT OF STUDENTS
PORNPRASARTVITAYA SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
KANINNUCH PICHITNORAKARN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2007

Kaninnuch Pichitnorakarn. (2007). *An Evaluation of the Project Loves Reading of Students Pornprasartvittaya School*. Master's Project, M.Ed. (Education Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Dr. Phairojana Klinkularp.

The research this time have objective for 1) evaluate operating project loves reading of students Pornprasartvittaya school follow the opinion of teachers in 5 side i.e. context, input, process, products and impact. 2) For study the habit loves reading of students. The sample used in the research consisted of 2 groups, compose 30 school teachers and which were get come to at simple random sampling and level students Prathom 4 – 6 amount 246 students which were stratified random sampling follow all level amount 152 students. The data accumulation instruments were 2 questionnaires, for example, the questionnaires opinions of teachers affect project loves reading in 5 side, i.e. context, input, process, products and impact, reliability of teachers equals to .93, and the questionnaires about habits loves reading of the students. The questionnaires were rating scale 5 the level, reliability of students equals to .85. The statistics that used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research result summarize were as follows

1. The opinion of teachers affect project loves reading in 5 side to be,
 - 1.1 The evaluation context finding the principles, objective, and aims of the project loves reading the suitability were at the high level.
 - 1.2 The evaluation input finding the man, materials and money the enough were at the middle level.
 - 1.3 The evaluation process finding the procedures, activity, personnel development, and evaluation the perform were at the middle level.
 - 1.4 The evaluation product finding overall operation of the project loves reading the satisfaction of teachers was at the middle level.
 - 1.5 The evaluation Impact finding the effect that happen with a students the satisfaction of teachers were at the middle level.
2. The habit loves reading of students finding were at the middle level.

การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา

สารนิพนธ์

ของ

คณินนุช พิจิตรนรการ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือ ในคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ ซึ่งให้แนวคิดและชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าตลอดเวลาที่ทำการวิจัย ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ทำให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ ดร.พรเพ็ญ ศาสตรียาภรณ์ อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์ และอาจารย์ พนิดา ชาดยาภา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจแบบสอบถามประกอบการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยยิ่งขึ้น

ทุกคุณค่าและคุณประโยชน์ที่จะพึงได้รับจากการศึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่บิดา มารดา ที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาตั้งแต่เยาว์วัย ตลอดจนญาติพี่น้อง ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่อบรมและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

คณินนุช พิจิตรนรการ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ.....	12
ความหมายโครงการ.....	12
ลักษณะงานของโครงการ.....	13
ความหมายของการประเมิน.....	13
ความหมายของการประเมินโครงการ.....	14
ปรัชญาการประเมินโครงการ.....	17
ประโยชน์ของการประเมินโครงการ.....	18
การวางแผนการประเมินโครงการ.....	20
กระบวนการของการประเมินโครงการ.....	21
ประเภทและรูปแบบการประเมินโครงการ.....	23
การจัดกลุ่มรูปแบบการประเมิน.....	26
รูปแบบการประเมิน.....	28
สภาพบริบทของโรงเรียนพรประสาธวิทยา.....	39
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน.....	40
ความหมายของการอ่าน.....	40
ทฤษฎีการอ่าน.....	43
แนวความคิดของ ปิอาเจ (Piaget).....	43
แนวความคิดของ บรูเนอร์ (Bruner).....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ความหมายของนิสสัยรักการอ่าน.....	47
พัฒนาการในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน.....	49
พัฒนาการและความสนใจของเด็กประถมศึกษา.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
งานวิจัยในประเทศ.....	54
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	60
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	66
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ผลการวิเคราะห์สถานภาพครูผู้สอนและนักเรียน.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียนพรประสาทวิทยาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนิสสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	81
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	83
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก โครงการรักการอ่าน.....	102
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	117
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอนประสบการณ์ทางการสอน...	72
2 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอน ระดับการศึกษา.....	72
3 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอน ช่วงชั้นที่สอน	73
4 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของนักเรียน.....	73
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านตามความคิดเห็นของครูผู้สอน	75
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ด้านบริบท.....	76
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ด้านปัจจัยเบื้องต้น.....	77
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ด้านกระบวนการ.....	78
9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ด้านผลผลิต.....	79
10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน ด้านผลกระทบ.....	80
11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2.....	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	10
2 แผนภูมิแสดงลักษณะงานของโครงการ.....	13
3 รูปแบบการประเมิน CIPP	37
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน กับการตัดสินใจในแบบจำลองชิปปี้....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จไปทรงเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2539 ที่หอประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีพระราชดำรัสเปิดงานสรุปได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องหนังสือมาตลอด ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสว่า “...หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมความคิดวิทยาการทุกอย่าง ซึ่งคนพยายามรักษาความคิดเหล่านั้น และถ่ายทอดมาเป็นตัวอักษร หนังสือเผยแพร่ไปที่ใด ความรู้ความคิดก็จะเผยแพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงเป็นสิ่งมีค่าและมีประโยชน์อันประเสริฐมิได้ ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์...” การที่กระทรวงศึกษาธิการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินั้น ไม่ได้หมายความว่าต้องการผลิตและจำหน่ายเท่านั้น แต่ควรรวมถึงการกระจายหนังสือไปสู่ภูมิภาค และส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (“สมเด็จพระเทพฯ ทรงห่วงเด็กชนบท” , 2539 : 15 ; อ้างถึงในจวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542: 6) และดังพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2521: 125-126; อ้างถึงในไพพรรณ อินทนิล. 2546 : 9 -10) ที่ขออันเชิญมา ณ ที่นี้ว่า “หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด นำดวงจิตเร่ร่อนขึ้นสดใส ให้ความรู้สำเร็จบันเทิงใจ จันจึงใฝ่ใจสมานอ่านทุกวัน มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก ล้วนสะดวกค้นได้ให้สุขสันต์ วิชาการสรรมาสารพัน ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย”

การจัดกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นการอ่านหนังสือมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษามาก อีกทั้งการอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ที่ครอบคลุมกิจกรรมหลายด้าน เช่น การรับรู้ การตระหนัก การพัฒนา การสนองตอบ และการใช้จินตนาการ เป็นต้น การอ่านจึงสัมพันธ์กับการทำงานของสมอง การตอบสนองทางร่างกาย และอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ บุคลิกภาพตลอดจนการประพฤติปฏิบัติของผู้อ่านเอง ดังที่ไพพรรณ อินทนิล (2546 : คำนำ) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ทั้งมวล และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพการอ่านของคนไทย พบว่าปีหนึ่ง ๆ คนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนไทย ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ประกาศนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไทย มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น โดยกำหนดให้ปีพุทธศักราช 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 ซึ่งระบุไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 (3) ที่กำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา 2542 : 10)

อนึ่งจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการอ่านจะพบว่า ในประเทศต่าง ๆ ที่มีความเจริญประชากรส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่านทั้งสิ้น ดังเช่น ในประเทศญี่ปุ่นมีการสำรวจการอ่านของประชาชนอยู่เสมอ และในปี พ.ศ. 2537 จากการสำรวจ พบว่าประชากรญี่ปุ่นทั่วประเทศมีการอ่านหนังสือเฉลี่ยเดือนละ 3.9 เล่ม นิยายสาร 4.9 เล่ม และหนังสือการ์ตูน 2.7 ฉบับ (สุพรรณี วราทร. 2545 : 69) ซึ่งในประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่ไม่ค่อยอ่านหนังสือเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะสังคมไทยขาดวัฒนธรรมในการอ่าน และขาดปัจจัยสนับสนุนโดยคนไทยอ่านหนังสือน้อยมากหากเทียบกับต่างประเทศ จากการสำรวจ พบว่าคนไทยอ่านหนังสือแค่เพียง 5 เล่มต่อคนต่อปี ในขณะที่สิงคโปร์อ่านหนังสือ 17 เล่มต่อคนต่อปี และสหรัฐอเมริกาอ่านหนังสือ 50 เล่มต่อคนต่อปี ส่วนสถิติการใช้ห้องสมุด พบว่าคนไทยต่ำกว่า 3 % ที่เข้าห้องสมุดประชาชน 1 ครั้ง 1 ปี ที่สำคัญ พบว่ามีคนไทยต่ำกว่า 1 % ที่เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนเพราะในปี 2546 มีผู้ที่เป็นสมาชิกห้องสมุดเพียง 420,000 คนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่สำรวจการอ่านหนังสือของคนไทย พบว่าคนไทยอ่านหนังสือ 35.5 ล้านคน ขณะที่ผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน หรือเกือบ 40 % สาเหตุที่ไม่อ่านเพราะชอบฟังวิทยุ ดูทีวีมากกว่า ขณะที่เด็กอายุ 10 – 14 ปี ระบุเหตุผลไม่ชอบอ่าน และไม่สนใจถึงกว่า 60 % โดยในกลุ่มผู้ที่อ่านหนังสือนั้น ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ สำหรับผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคนเพศชาย 10.1 ล้านคน และเพศหญิง 12.3 ล้านคน ส่วนผู้อ่านหนังสือ 25.4 ล้านคน มีสัดส่วนของการอ่านหนังสือพิมพ์สูงที่สุด 66 % รองลงมาคืออ่านนวนิยาย – การ์ตูน – หนังสืออ่านเล่น 44.6 % และอ่านตำราเรียนตามหลักสูตร 40 % (บ้านเมือง. 2546 : 5)

นอกจากการเรียนรู้ที่ได้จากโรงเรียนแล้ว การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมในสังคมรอบ ๆ ตัวเด็กเองก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการเรียนรู้การพัฒนา บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของเด็ก สิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างมากชนิดหนึ่ง คือ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้ต้องอาศัยการอ่านจึงจะเข้าใจความหมายที่แท้จริง การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างมากในวัยเด็ก ดังที่ ไลออนนิ (Lionni. 1964 : 142) กล่าวว่า การอ่านจะช่วยให้เด็กแสวงหาและค้นพบระบบของคุณค่าสำหรับตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวบุคคลและสังคมมากกว่าสิ่งอื่นใด เด็กจึงควรได้รับฝึกฝนและพัฒนาการอ่านเป็นอย่างมาก เพราะเด็กจะมีความสนใจใคร่รู้ในสิ่งแปลกใหม่เป็นพื้นฐานอยู่แล้วและเป็นวัยที่สามารถจะพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว การที่เด็กมีพฤติกรรมรักการอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมและมีความสำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะ

การอ่านจะช่วยพัฒนาสมองและจิตใจเด็กให้มีจิตใจสุภาพอ่อนโยน มีความคิดสร้างสรรค์ตามวัย อันจะนำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และการกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายที่เหมาะสมต่อไป (บุญกว้าง เกิดตุลา. 2523 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปีอาเจ (Piaget) ที่ได้เน้นว่า การอ่านนั้นจำเป็นต้องมีวิภาวีสัย (Effective Domain) เพราะการอ่านจะเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกมีอารมณ์ เช่น สนุกเพลิดเพลิน ชมชื่น รำคาญ หงุดหงิด น่าสงสาร เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการอ่านนำไปใช้ในการกระทำได้ด้วย เพราะการอ่านทำให้มีอิทธิพลเกิดขึ้นทางจิตใจและความประพฤติของผู้อ่านด้วย ทำให้เกิดภาพพจน์ จินตนาการ สร้างปรัชญาชีวิตของตนเอง สร้างความเข้าใจระหว่างตนและสังคม ฉะนั้น นิทาน นิยาย ที่เด็กอ่านจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กด้วย (สุชุม เฉลยทรัพย์, 2531 : 108-112, อ้างอิงจาก Cecco & Crawford, 1974 : 74)

ดังนั้น การอ่านจึงเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนสามารถใช้ประโยชน์จากการอ่านได้อย่างเต็มที่ มีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมรักการอ่าน เนื้อหาที่ดีมีประโยชน์ที่จะทำให้เด็กได้อ่านและมีพฤติกรรมรักการอ่าน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของเด็กต่อไปในอนาคตนั้น จำเป็นต้องดำเนินการที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) สอนให้เด็กอ่านหนังสือจนสามารถอ่านได้ ซึ่งได้กระทำกันอยู่แล้วในโรงเรียน 2) การปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมรักการอ่านในเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์

ด้วยคุณค่าของการเรียนรู้ การปลูกฝังจิตสำนึก พฤติกรรมส่งเสริมการอ่านและเหตุผลที่ว่าคนไทยอ่านหนังสือน้อยมากดังกล่าว โรงเรียนพรประสาทวิทยาจึงมุ่งจัด “โครงการรักการอ่าน” ขึ้นเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ ให้การอ่านนำไปสู่ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต ซึ่งโครงการนี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนในโรงเรียน โดยมีโรงเรียนเป็นฐานปฏิบัติการที่สำคัญที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนมารับรู้ ประสบการณ์ และการพัฒนาการทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีภารกิจสำคัญที่จะต้องให้ความสนใจและเน้นไปที่กิจกรรมที่จะทำให้ นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาให้มากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนที่กระทำภารกิจนี้ต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดที่มีผลต่อนักเรียนตั้งแต่ นักเรียนเข้ามาในโรงเรียนจนนักเรียนออกไปจากโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และสอดคล้องกับแนวความคิดของรัฐบาล ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและอุปนิสัยรักการอ่าน (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ; 2542 : 121)

โครงการ “รักการอ่าน” จำเป็นต้องมีการประเมินโครงการเพราะการประเมินผลย่อมนำไปสู่การปรับปรุงในทุก ๆ ด้านของโครงการ และการประเมินผลในปัจจุบันนี้ได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการบริหารโครงการ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารที่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวาง การบริหาร

โครงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านสังคม การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจก็ตาม จะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการ (Project evaluation) ที่เป็นระบบ กล่าวคือ ผลจากการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารโครงการได้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการ ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ดังที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า “ การประเมินโครงการจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความเป็นปรนัย ผลการประเมินจึงจะเป็นประโยชน์ คุ่มค่าและเป็นที่ยอมรับ ” และสอดคล้องกับประทุม รอดประเสริฐ (2535 : 73) ที่กล่าวว่า “ การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณา บ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือยุติการดำเนินโครงการนั้น ” เพราะฉะนั้น การประเมินโครงการย่อมนำไปสู่ การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการ โครงการรกรการอ่านในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางแก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน ในการปรับปรุงการจัดโครงการรกรการอ่านและโครงการอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษานั้นการประเมินโครงการยังมีน้อยมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารของโรงเรียน จึงได้ทำการประเมินโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยนำรูปแบบการประเมินโครงการแบบจำลองซีบีพี (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีมาเป็นหลักในการประเมินโครงการ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้า การวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของโครงการ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์กับโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา อีกทั้งเพื่อจะได้ใช้ข้อมูลทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน ซึ่งผลที่ได้จะช่วยเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องและปรับปรุงการดำเนินงานโครงการรกรการอ่านให้มีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านบริบท (Context)
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)
3. ด้านกระบวนการ (Process)
4. ด้านผลผลิต (Product)

5. ด้านผลกระทบ (Impact)

2. เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยทำการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam & Other.1971) มี 4 ด้าน

1.1 ด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพการดำเนินงาน มีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขในโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ สำหรับการประเมินโครงการในครั้งนี้ได้ประเมินหลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา อันที่จะทำให้โครงการนั้นบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สำหรับการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่จำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด

1.3 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาว่าเป็นอย่างไร สำหรับการประเมินโครงการครั้งนี้ ได้แก่การดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผล ว่ามีการปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใด

1.4 ด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่เป็นผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาว่าเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจในระดับใด

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การประเมินโครงการรักการอ่านเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบหรือครอบคลุมอย่างอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงต้องทำการประเมินถึงผลกระทบ (Impact Evaluation) ที่เกิดขึ้น

1.5 ด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของบุคคลโดยตรงและทางอ้อมกับผลผลิตของโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียนบ้าง และนักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโครงการ แต่เป็นผลที่ได้เกิดขึ้นหลังจากจบโครงการแล้ว ได้แก่ ความสามารถในการเรียนของนักเรียน การใช้ประโยชน์จากห้องสมุด นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่าน นักเรียนรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย การค้นหาข้อมูล

ประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา จำนวน 32 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนพรประสาธวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 246 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา จำนวน 30 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนพรประสาธวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 152 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูผู้สอนและสถานภาพของนักเรียน ดังนี้

3.1.1 ครูผู้สอน

3.1.1.1 ประสบการณ์ทางการสอน

3.1.1.2 ระดับการศึกษา

3.1.1.3 ช่วงชั้นที่สอน

3.1.2 นักเรียน

3.1.2.1 เพศ

3.1.2.2 ระดับชั้นที่เรียน

3.1.2.3 รายได้ของผู้ปกครอง

3.1.2.4 อาชีพของผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

3.2.2 นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยทำให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผน ปรับปรุง และ พัฒนาการบริหารงานโครงการในโรงเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาแนวทางส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โครงการรักการอ่าน** หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการที่โรงเรียนได้จัดขึ้นสำหรับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้เห็นคุณค่าของการอ่านหนังสือ และรู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือด้วยตนเอง อีกทั้งมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง ด้วยการแสดงการชอบอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอของนักเรียนที่มีต่อการอ่าน ความสนใจในการอ่าน การชอบอ่าน การมีความพร้อมและมีความพยายามในการอ่าน ซึ่งสามารถที่จะอ่านหนังสือได้ทุกโอกาสทุกสถานที่ตามความเหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ การดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือสำหรับเด็ก การอ่านหนังสือพิมพ์ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. **นิสัยรักการอ่าน** หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกมา จากการที่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากโครงการรักการอ่านของโรงเรียนพรประสาธวิทยา ซึ่งนักเรียนเกิดความสนใจ เห็นความสำคัญของการอ่าน ชอบอ่านหนังสือ และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และอ่านหนังสือบ่อย ๆ จนเกิดเป็นนิสัย

3. **การประเมินโครงการ** หมายถึง การตรวจสอบหรือการวัดอย่างเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model (Context - Input - Process - Product Model) ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam & Other. 1971) ในการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลกระทบ

3.1 **การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C)** หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมเพียงใด ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินโครงการรักการอ่านว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

3.2 **การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)** หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการรักการอ่านเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงในการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อันที่จะทำให้โครงการนั้นบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณว่ามีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด

3.3 **การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)** หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา เพื่อให้ทราบว่า มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานอะไรบ้าง ได้แก่ กระบวนการในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผลว่า ได้มีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

3.4 **การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P)** หมายถึง การประเมินการดำเนินงาน

หรือผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ และมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น เพื่อให้การประเมินโครงการรณรงค์การอ่านเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบหรือครอบคลุมอย่างอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการประเมินถึงผลกระทบ (Impact Evaluation) ที่เกิดขึ้นหลังจากการประเมินสิ้นสุดโครงการ

3.5 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation : I) หมายถึง การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของบุคคลโดยทางตรงและทางอ้อมกับผลผลิตของโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยาว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียนบ้าง และนักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่าน การใช้ประโยชน์จากห้องสมุดของนักเรียน ความสามารถในการเรียนของนักเรียน การค้นหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศ นักเรียนเอาใจใส่ที่จะค้นหาความรู้ นักเรียนรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย นักเรียนมีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น

4. โรงเรียนพรประสาธวิทยา หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนัก

บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา

2549 โรงเรียนพรประสาธวิทยา

6. เพศ หมายถึง เพศหญิงหรือเพศชายของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนพรประสาธวิทยา

7. ระดับชั้นที่เรียน หมายถึง ระดับชั้นที่เรียนของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนพรประสาธวิทยา ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 5 และ 6

8. รายได้ของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้ต่อเดือนที่ได้จากการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง จำแนก ดังนี้ ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท และมากกว่า 20,001 บาท

9. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครอง ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ บริษัท / ห้างร้าน ธุรกิจส่วนตัว

10. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนพรประสาธวิทยา

11. ประสิทธิภาพทางการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพทางการสอนของครูผู้สอนที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนพรประสาธวิทยา ถึงวันที่ทำการศึกษาวิจัยตามจำนวนปีจริง ได้แก่ มีประสิทธิภาพทางการสอนน้อย และมีประสิทธิภาพทางการสอนมาก

12. ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอน ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

13. **ช่วงชั้นที่สอน** หมายถึง ช่วงชั้นที่ครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำการสอนนักเรียนในช่วงชั้นนั้นๆ ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-ประถมศึกษาปีที่ 3) และช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4-ประถมศึกษาปีที่ 6)

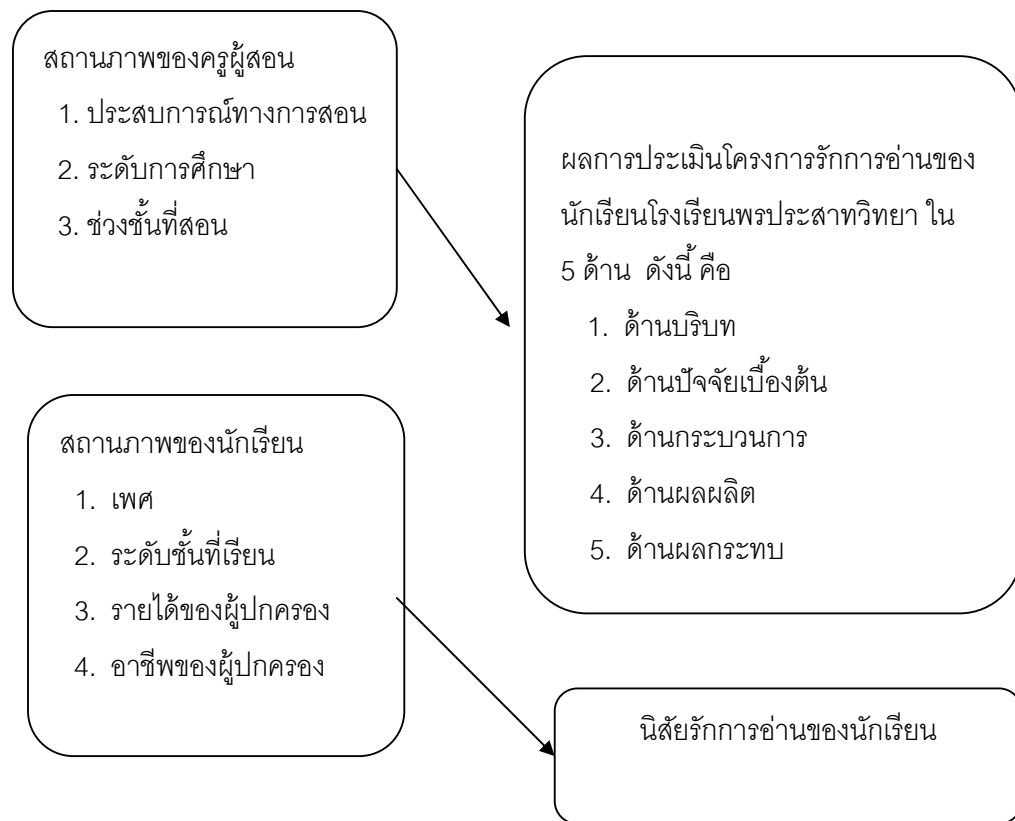
กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการรักการอ่าน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม ที่กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ ซึ่งการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ ว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสมมากน้อยเพียงใด การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณว่ามีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลว่ามีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ทำการประเมินเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ในช่วงระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด และทำการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) เพื่อให้การประเมินโครงการมีความสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากในการดำเนินงานโครงการนั้นได้เกิดมีสิ่งที่เกี่ยวข้องกันเกิดขึ้นหลังจากโครงการได้สิ้นสุดไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับประทุม รอดประเสริฐ (2547: 96) ที่กล่าวว่า “การประเมินโครงการที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการทุกแบบเข้าด้วยกันเพื่อให้การประเมินผลโครงการที่ครบสมบูรณ์ และถ้าเป็นไปได้จะต้องมีการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการได้สิ้นสุดไปแล้วในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเวลานานหรือสั้น ๆ ก็ได้ โดยพิจารณาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบุคคลและกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีการบริหารโครงการนั้น” และสอดคล้องกับทวีป ศิริวิรัมย์ (2544: 123) ที่มีความเห็นว่า “ขอบข่ายการประเมินโครงการที่ครอบคลุมจึงควรประกอบด้วย 5 ส่วน การประเมินเกี่ยวกับบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) โดยมีคำย่อว่า CIPPI Model” ผลของการประเมินสามารถนำไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารใช้พิจารณาในการตัดสินใจว่า โครงการควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนไหนบ้างถึงจะทำให้โครงการมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงทำการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงและทางอ้อมหลังจากจบโครงการรักการอ่านว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียนบ้าง และนักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโครงการ กรอบแนวความคิดในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวความคิดทฤษฎีต่าง ๆ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
 - 1.1 ความหมายโครงการ
 - 1.2 ลักษณะงานของโครงการ
 - 1.3 ความหมายของการประเมิน
 - 1.4 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 1.5 ปรัชญาการประเมินโครงการ
 - 1.6 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ
 - 1.7 การวางแผนการประเมินโครงการ
 - 1.8 กระบวนการของการประเมินโครงการ
 - 1.9 ประเภทและรูปแบบการประเมินโครงการ
 - 1.10 การจัดกลุ่มรูปแบบการประเมิน
 - 1.11 รูปแบบการประเมิน
2. สภาพบริบทของโรงเรียนพรประสาทวิทยา
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน
 - 3.1 ความหมายของการอ่าน
 - 3.2 ทฤษฎีการอ่าน
 - 3.2.1 แนวความคิดของ ปิอาเจ (Piaget)
 - 3.2.2 แนวความคิดของ บรูเนอร์ (Bruner)
 - 3.3 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน
 - 3.4 พัฒนาการในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 3.5 พัฒนาการและความสนใจของเด็กประถมศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1.1 ความหมายโครงการ

คำว่า “โครงการ” ในภาษาไทยนี้จะตรงกับคำว่า “Program” และ “Project” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ทดแทนกันอยู่เสมอๆ และมีผู้ให้ความหมายที่จะยกเป็นตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

ประสิทธิ์ ตงยงศิริ (2538 : 15) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมหรืองาน ที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน กิจกรรมหรืองานดังกล่าวจะต้องเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์ วางแผน และนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งมีลักษณะแจ้งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด เมื่อวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ได้สำเร็จเสร็จสิ้นลง

รัตน์ บัวสนธิ์ (2540 : 4) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง ส่วนย่อยหนึ่งของแผนงานซึ่งประกอบด้วย กิจกรรม ทรัพยากรในการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงาน เพื่อการบรรลุเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของโครงการนั้น

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541 : 1) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมที่จัดทำขึ้นด้วยวัตถุประสงค์บางประการ ทั้งนี้ผู้จัดทำโครงการมุ่งหวังว่าเมื่อจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้แล้วจะบรรลุวัตถุประสงค์บางประการหรือหลายประการที่ตั้งไว้ กิจกรรมอย่างเดียวกันหากมีหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนหรือกระบวนการที่ดำเนินการแตกต่างกัน จะได้ผลลัพธ์ไม่เหมือนกัน

สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 36) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมีความเป็นเอกเทศ และแต่ละกิจกรรมจะมีเป้าหมายอันเดียวกัน มีลักษณะที่เด่นชัด มีการกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดโครงการ และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ

ทวีป ศิริวิศรี (2544 : 31) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในแผนงานเดียวกัน โดยมีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน และเป็นงานพิเศษ หรือต่างไปจากงานประจำ (Routine) โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity)

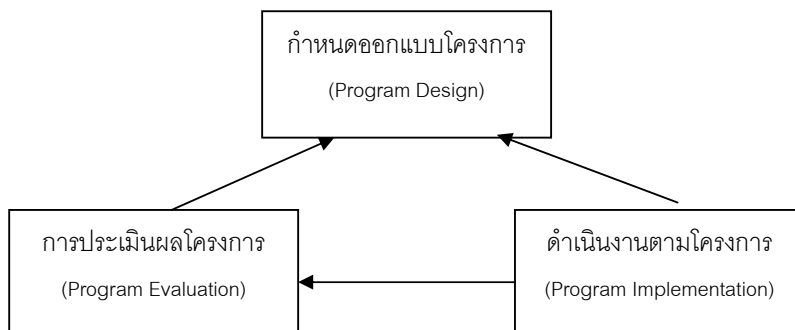
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 115) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง แผนย่อยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน หรือเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะดำเนินการในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของแผนงานที่ได้ระบุไว้

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2547 : 380) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมพื้นฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อนำเอาวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์การไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน

ผู้วิจัยสรุปว่าโครงการ หมายถึง งานที่เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะประกอบไปด้วย กิจกรรม งบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน และมีระยะเวลาของการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ

1.2 ลักษณะงานของโครงการ

การดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการอย่างน้อยที่สุดจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ ต่อเนื่องกัน ได้แก่ การกำหนดออกแบบโครงการ (Program Design) การดำเนินงานตามโครงการหรือการนำโครงการไปใช้ (Program Implementation) และการประเมินผลโครงการ (Program Evaluation) ซึ่งแสดงได้ตามแผนภูมิภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงลักษณะงานของโครงการ

ที่มา : รัตนะ บัวสนธิ์ (2540). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน หน้า 1

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่า งานโครงการนั้นจะต้องเริ่มต้นที่การออกแบบหรือการจัดทำโครงการเสียก่อน หลังจากนั้นจึงนำโครงการที่ออกแบบไว้ไปดำเนินการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และเมื่อมีการดำเนินการใช้โครงการก็จะต้องทำการประเมินผลโครงการ ซึ่งอาจจะประเมินส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงการก็ได้ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงโครงการเสียใหม่ หรือ ออกแบบโครงการขึ้นใหม่ตามจุดบกพร่องที่พบจากผลการประเมิน แล้วดำเนินโครงการตามที่ได้ปรับปรุงใหม่ พร้อมทั้งทำการประเมินผลโครงการอีกเช่นเดียวกัน เป็นอย่างนี้เรื่อยไปจนกว่าผลที่ได้รับจากการประเมินบ่งบอกให้รู้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) จึงหยุดหรือจบสิ้นงานโครงการ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2540 : 1)

1.3 ความหมายของการประเมิน

สเต็ก (รัตนะ บัวสนธิ์, 2540 : 103 อ้างอิงจาก Stake, 1967) ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง การบรรยายและตัดสินคุณค่าโปรแกรมการศึกษา

ไทเลอร์ (เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี. 2544 : 31 – 32 อ้างอิงจาก Tyler. 1936) ให้ความหมายว่า การประเมิน หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้เรียนสามารถกระทำได้จริงหลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอนแล้วกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งได้กำหนดขึ้นไว้ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ

ซัทแมน (Brack & Mass. 1990 : 1 ; Citing Suchman. 1967) นิยามว่า การประเมิน คือ การตัดสินผลลัพธ์อันเกิดจากกิจกรรมบางอย่างที่มุ่งให้บรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่าบางประการ

สตัฟเฟิลบีม (Brack & Mass. 1990 : 1 ; Citing Stufflebeam. 1971) กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการในการกำหนดการจัดหา และการเสนอสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือก ดำเนินงานที่เหมาะสม

อัลคิน (UNESCO. 1999 : 48 ; Citing Alkin. 1975) ระบุว่า การประเมินเป็นกระบวนการ กำหนดขอบเขตการตัดสินใจ การเลือกสารสนเทศที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์สารสนเทศ ที่มีประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ

เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี (2544 : 91) กล่าวว่า “การประเมิน” หมายถึง ขบวนการตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) จากสิ่งที่วัดได้จากการวัดผล การประเมินผลต้องอาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผน ในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเหตุผลประกอบ การพิจารณาตัดสินว่า กิจกรรมการศึกษานั้น ดีหรือเลวอย่างไร เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด

ทวีป ศิริวิศรี (2544 : 114) ได้กล่าวว่า “การประเมิน” หมายถึง กระบวนการในการแสวงหา สารสนเทศเพื่อกำหนดคุณค่าของสิ่งใด ๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งดำเนินการ อย่างเป็นระบบระเบียบและมีหลักเกณฑ์ที่สมเหตุผลผลและเชื่อถือได้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 153) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นกระบวนการ ให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการ อันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึง คุณค่าของโครงการ กล่าวคือ เป็นเครื่องแสดงว่าโครงการได้ดำเนินไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของ โครงการมากน้อยเพียงใด ตลอดจนในอนาคตควรจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นการพิจารณาคุณค่า โดยใช้ผลงานในอดีตและพิจารณาถึงศักยภาพและทางเลือกในการ ดำเนินงานในอนาคตต่อไปด้วย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการในการตีความหรือการรวบรวมข้อมูลของ โครงการ เพื่อให้ทราบผลว่าเป็นเช่นใดแล้วจึงตัดสินใจว่าควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไปในโครงการ นั้น ๆ

1.4 ความหมายของการประเมินโครงการ

มีนักการศึกษา นักประเมิน หลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมาย ของการประเมินโครงการไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สคริปเพน (Cronbach. 1980 : 102 – 103 Citing Scriven. 1967.) ให้ความหมายว่า หมายถึง การตรวจสอบ หรือการสอบวัดอย่างเป็นระบบของสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากโครงการ เพื่อที่จะรวบรวมสิ่งที่ได้จากการตรวจสอบนี้นำไปปรับปรุงโครงการ

เวิร์ธเธิน และแซนเดอร์ (UNESCO, 1999 : 1 Citing Worthen & Sander. 1973) ที่ให้ความหมายการประเมินโครงการ (program evaluation) หมายถึง กระบวนการของการกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยวิธีการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ (program) ผลผลิต (product) วิธีการ (procedure) จุดมุ่งหมาย (objective) และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ซึ่งเป็นความหมายที่เน้นในเรื่องการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยเฉพาะ

สตัฟเฟิลบีม และซิงค์ฟีลด์ (Stufflebeam & Shinkfield. 1990 : 159) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

สเติก (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2537 : 17 อ้างอิงจาก Stake. 1976) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างสมบูรณ์ โดยจะต้องบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริงและมาตรฐานให้ครอบคลุม เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหลาย ๆ ฝ่าย

ไพศาล หวังพานิช (2533 : 25) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดคุณค่าของโครงการ เพื่อการนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ว่ามีประสิทธิภาพได้ผลเพียงใด

นิตา ชูโต (2536 : 9) ได้ให้ความหมายการประเมินโครงการว่า “ เป็นกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธีการปรับปรุงวิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น ”

รัตน์ บัวสนธ์ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเพื่อนำข้อมูลที่ได้มานั้นเทียบกับเกณฑ์ แล้วตัดสินใจให้ คุณค่าต่อข้อมูลหรือโครงการดังกล่าว

สุขแก้ว คำสอน (2540 : 57) กล่าวว่า การประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการรวบรวมข้อสนเทศเกี่ยวกับโครงการใดโครงการหนึ่ง โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540 : 117) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจตัดสินใจของโครงการ

เสนาะ กลิ่นงาม (2542 : 195) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบและวัดสิ่งที่แผนได้กำหนดไว้ในขั้นของการวางแผน และเมื่อนำแผนไปดำเนินการแล้ว สิ่งเปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามที่กำหนดและคาดหวังไว้เพียงใด โดยนำเอาผลที่วัดได้มาพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้ จึงจะทำให้รู้ได้ว่าสิ่งที่แผนต้องการกับผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นตรงกันหรือแตกต่างกันเพียงใด ด้วยเหตุอะไรบางอย่าง เป็นเหตุผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายในของแผนอะไร

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 74) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

สำหรับความหมายต่าง ๆ นั้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดของไทเลอร์ ทำให้เกิดความหมายของการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” ส่วนในความหมายของ ครอนบาค (Cronbach. 1963 : Alkin. 1969) และสตัฟเฟิลบีมกับคณะ (Stufflebeam & Other. 1971) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ และการให้ความหมายการประเมินที่หมายถึง การบรรยายอย่างลุ่มลึก เกิดจากแนวคิดของ สเต็ก (Stake. 1967, 1975, 1978, Stake & Fasseley. 1978) ซึ่งเน้นกิจกรรมการประเมินที่ “การบรรยายอย่างลุ่มลึก” เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าให้ขึ้นอยู่กับ ดุลยพินิจของผู้ใช้สารสนเทศเป็นสำคัญ อีกทั้งความหมายของการประเมินที่หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ก็เกิดจากแนวคิดของ สคริฟเวน (Scriven. 1957, 1974, 1976) และปัจจุบันนี้ความหมายการประเมิน ดังกล่าวเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การประเมินตามนัยความหมายนี้ ได้นำไปใช้โดยมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การตัดสินใจคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgement) และการตัดสินใจคุณค่าตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Review) เป็นต้น

จากความหมายการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการแล้วนำมาประมวลวิเคราะห์ผล และนำผลลัพธ์ที่ได้มาเป็นแนวทางประกอบในการตัดสินใจปรับปรุงโครงการหรือควรจะดำเนินงานต่อไปหรือไม่อย่างไร

1.5 ปรัชญาการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตาม เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินโครงการ ผู้ที่จะทำการประเมินจะต้องทำความเข้าใจถึงรากฐานของแนวคิด ซึ่งก็คือ การทำความเข้าใจในปรัชญาซึ่งมีความสำคัญดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2537 : 1) กล่าวว่า “การทำความเข้าใจถึงแก่นของการประเมินควรเริ่มต้นด้วยการศึกษาปรัชญา วิเคราะห์ถึงปรัชญาของการประเมิน เพื่อเป็นรากฐานของความคิดสำหรับทำความเข้าใจ ความหมายของการประเมิน พัฒนาการของการประเมิน ทฤษฎี การประเมิน และปฏิบัติการทางการประเมินต่อไป”

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540 : 73-74) ได้กล่าวถึงการจัดกลุ่มการประเมินตามแนวปรัชญาไว้ดังนี้

1. การประเมินตามแนวปรัชญาประโยชน์นิยม (Utilitarian Evaluation) กับ การประเมินตามแนวปรัชญาสหัชญาณ และพหุนิยม (Intuitionist – Pluralist Evaluation)

1.1 การประเมินตามแนวปรัชญาประโยชน์นิยม เชื่อว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การประเมินที่ก่อให้เกิดความสุขแก่สังคมมากที่สุด บทบาทของนักประเมินคือ การนำเสนอเสนอแนะเชิงประเมินให้ผู้รับผิดชอบเป็นผู้ตัดสินใจในการประเมิน

1.2 การประเมินตามแนวปรัชญาสหัชญาณ และพหุนิยม เชื่อว่า การประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่ทำการประเมิน

2. การประเมินตามแนวญาณปรัชญาลัทธิปรนัยนิยม และลัทธิอัตนัยนิยม (Objectivist and Subjectivist Epistemology)

2.1 การประเมินตามแนวปรัชญาปรนัยนิยม เชื่อว่า การประเมินซ้ำ ตรวจสอบได้ กระบวนการประเมินจะต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ นักประเมินกลุ่มนี้นิยมประเมินโดยใช้วิธีการเชิงระบบ

2.2 การประเมินตามแนวปรัชญาอัตนัยนิยม เชื่อว่า การประเมินไม่มีเกณฑ์มาตรฐานร่วมที่แน่นอนสำหรับการประเมิน การประเมินจะเป็นหลักเกณฑ์กว้าง ๆ และมีความยืดหยุ่น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย วิธีการประเมินแนวนี้จะเป็นการประเมินเชิงคุณภาพหรือการประเมินด้วยวิธีธรรมชาติ

3. การประเมินตามปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) กับปรัชญาต่อต้านปฏิฐานนิยม (Anti – positivism)

3.1 การประเมินตามปรัชญาปฏิฐานนิยม เชื่อว่า ความรู้ที่แน่นอน คือ ความรู้ที่สามารถอธิบายได้ พิสูจน์ได้ โดยทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น การประเมินตามแนวปรัชญาปฏิฐานนิยม ก็คือ การประเมินโดยวิธีทดสอบหรือวิธีเชิงปริมาณ

3.2 การประเมินตามปรัชญาต่อต้านปฏิฐานนิยม เชื่อว่า ผู้ประเมินที่จะเข้าไปถึงความจริงเชิงคุณค่าได้จะต้องเข้าไปคลุกคลีจนคุ้นเคย เพื่อให้เข้าถึงซึ่งความหมายในเชิงคุณค่า เน้นความหมายและปรากฏการณ์โดยมุมมองจากภายใน การเน้นบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของปรากฏการณ์ การประเมินตามแนวปรัชญานี้เรียกว่า เป็นการประเมินเชิงธรรมชาติและมีส่วนร่วมหรือการประเมินเชิงคุณภาพ

1.6 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

แอนเดอร์สัน และบอล (Anderson. & Ball. 1978 : 14 – 35 อ้างถึงในรัตนะ บัวสนธิ.2540 : 18-19) ได้อธิบายบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่างๆไว้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่า โครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือคุ้มค่างบกับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่างๆ เพียงไร โครงการเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้าง หรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยในการนำมาประมวลสรุปตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไป หรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่า โครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่ต่อไปหรือไม่ ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่างบกับทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินการไปนั้น ก่อให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effects) ทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงการดำเนินโครงการ ทั้งนี้โดยทำการประเมิน เพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่างๆ ของโครงการอันได้แก่

3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อที่จะรู้ว่า วัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้น เมื่อมีการดำเนินโครงการไปชั่วขณะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุถึง วัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

3.2 เนื้อหาของโครงการ เป็นการพิจารณาว่า เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงไร นอกจากนั้น

ก็ยังพิจารณาอีกว่า เนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับภูมิหลัง หรือพื้นเพเดิมของกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการจากโครงการมากน้อยเพียงใด

3.3 วิธีการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาว่า โครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น มีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครบหรือไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมงานเพียงพอหรือไม่เท่าไร โครงการมีการดำเนินงาน หรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการได้รับการเสริมแรง หรือการสร้างแรงจูงใจอย่างไรทำนองนี้ เป็นต้น

3.4 สภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง หรือทางการบริหารของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่า ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร สัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานในโครงการมีลักษณะเช่นไรขัดแย้งกันหรือไม่ เป็นอุปสรรคต่อการที่จะดำเนินการต่อไปเพียงใด ทรัพยากรสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการมีเพียงพอมากน้อยเพียงใด ตลอดจนกระทั่งการยอมรับหรือให้การสนับสนุนและการต่อต้านของสาธารณะที่มีต่อโครงการเป็นไปในทิศทางใด เหล่านี้เป็นต้น

4. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพอื่น ๆ โดยต้องการรู้ว่า แหล่งดังกล่าวนี้มีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริง เมื่อมีการดำเนินโครงการอยู่ในขณะนั้น

5. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่สี่ นอกจากเราจะต้องการรู้ถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุนโครงการแล้ว ในการดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม บางครั้งโครงการ ดังกล่าวนั้นก็จะได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวก และวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้อาจจะไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่าแหล่งใดบ้างที่ขัดขวางโครงการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้โดยสะดวกต่อไป

6. เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน แต่ทว่าก็มีผลต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

สมคิด พรหมจ้อย (2542 : 30) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน
3. ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนิน

โครงการ

4. ช่วยให้อข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป

5. ช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร
6. เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7 การวางแผนการประเมินโครงการ

การวางแผนการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลวิธีการที่ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผล ซึ่งทวีป ศิริวิศมี (2544 : 120 –121) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผนการประเมินโครงการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่จะทำการประเมินโครงการ รายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดประเด็นสาระและสิ่งที่ต้องการประเมินในขั้นตอนต่อไป

2. กำหนดวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ของการประเมิน ซึ่งมีวิธีการเช่นเดียวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผน หรือโครงการ กล่าวคือ จะต้องมีความเฉพาะเจาะจง (Specific) สามารถวัดได้ (Measurable) สามารถบรรลุผลได้ (Achievable or Attainable) ระบุผลลัพธ์ที่ต้องการ (Result – oriented) และมีขอบเขตเวลาที่แน่นอน (Time – bound) ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “SMART”

3. พัฒนารูปแบบการประเมิน รูปแบบการประเมิน (Evaluation design) เป็นแผนที่กำหนดว่า จะเก็บสารสนเทศเมื่อไร (When) และจากใคร (From Whom) ระหว่างดำเนิน การประเมิน ซึ่งวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 จะเป็นตัวกำหนดว่า ควรจะใช้ รูปแบบการประเมินรูปแบบใดจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการประเมิน วิธีการสุ่มตัวอย่างจะนำมาใช้เมื่อโครงการที่จะประเมินนั้น เป็นโครงการขนาดใหญ่ มีผู้เข้าร่วมในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากนักประเมินจะใช้กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการมาทำการทดสอบ หรือเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ และขณะเดียวกันพื้นที่ที่น่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นมาทำการประเมินก็อาจจะนำมาประเมินด้วยเช่นเดียวกัน

5. กำหนดชนิดของข้อมูลที่จะเก็บรวบรวม วัตถุประสงค์ของการประเมินจะเป็นตัวกำหนดชนิดของข้อมูลที่จะเก็บรวบรวม เช่น ถ้าวัตถุประสงค์กำหนดไว้ว่า นวัตกรรมอย่างหนึ่งจะสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่ ข้อมูลที่จำเป็นจะต้องเก็บก็คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์จำนวนสองกลุ่มที่จะนำมาเปรียบเทียบกัน

6. เลือกและวางแผนการสร้างหรือจัดหาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับพื้นที่ บางครั้งอาจจะใช้เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย ซึ่งบางชิ้นอาจจะมีอยู่แล้วในสถาบันการวิจัยต่าง ๆ หรือนักประเมินจัดสร้างขึ้นเอง หรือจัดหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น อาจซื้อมาเพื่อประหยัดเวลาและความพยายาม เป็นต้น

7. วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า ใครจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล เก็บเมื่อไร จากใคร และจะเก็บอย่างไร

8. การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล วัตถุประสงค์ของการประเมินและตัวบ่งชี้จะชี้แนะแนวทางในการกำหนดวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

9. ประมาณการค่าใช้จ่ายในการประเมิน การเตรียมการเกี่ยวกับงบประมาณที่จะใช้ในการประเมิน ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ากิจกรรมการประเมินนั้นใช้เงินที่ดึงมาจากงบประมาณของโครงการ ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มวางแผนงานโครงการ นักประเมินจะต้องตระหนักถึงข้อจำกัดทางการเงินที่จะได้รับการจัดสรรมาใช้ เพื่อการประเมินโครงการ

10. การวางแผนการจัดทำรายงานและการเผยแพร่ผลการประเมิน การวางแผนในขั้นตอนนี้ นักประเมินโครงการจะต้องกำหนดชนิดของรายงานที่จะเสนอ และผู้ที่รับมอบรายงานนั้น

1.8 กระบวนการของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องจัดทำอย่าง มีระบบ มีขั้นตอน ซึ่ง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540 : 65-76) ได้เสนอขั้นตอนในกระบวนการของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. ทำการศึกษาและวิเคราะห์โครงการที่จะทำการประเมิน ซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะการเข้าใจถึงโครงการมากเท่าไรก็จะทำให้การประเมินตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการโดยมีลำดับขั้นตอน ซึ่งในการตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ มีดังนี้

2.1 ระบุบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

2.2 ระบุเรื่องราวหรือข่าวสารที่บุคคลหรือองค์กรเหล่านั้นต้องการได้จากการประเมิน เพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการในแง่ต่าง ๆ

2.3 สรุปวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการนั้น ๆ

3. ออกแบบการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากจะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของโครงการที่ประเมิน

4. การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

5. รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน

6. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะใช้เป็นการคำนวณค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง (content analysis)

7. วางแผนการเขียนสรุปการประเมินและนำเสนอผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536 :13-18) ที่เสนอขั้นตอนของกระบวนการประเมินโครงการไว้ในลักษณะเดียวกันคือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะประเมิน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกับวัตถุประสงค์ของโครงการก็ได้ แต่ผู้ประเมินอาจจะเปลี่ยนเป้าหมายของโครงการให้เป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นต้น

2. การเลือกวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องตระหนักดีว่าบางวัตถุประสงค์อาจวัดไม่ได้ในช่วงเวลาทำการประเมิน

3. การเลือกอุปกรณ์เครื่องมือและกระบวนการให้เหมาะสมกับรายละเอียดของวัตถุประสงค์ที่จะประเมิน

4. การเลือกตัวอย่าง ต้องคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ดี

5. การกำหนดการวัดและตารางการสังเกต ต้องเลือกเวลาให้เหมาะสมว่าจะทำการวัดบ่อยเท่าใดและจะทำเมื่อใด จึงจะได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

6. การเลือกเทคนิควิเคราะห์ ต้องหาเทคนิคที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูล

7. การหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า กระบวนการของการประเมินโครงการนั้น มีขั้นตอนเริ่มต้นจากการศึกษาทำความเข้าใจโครงการที่จะทำการประเมินอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินได้อย่างชัดเจน รู้จักเลือกอุปกรณ์เครื่องมือและกระบวนการต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการเลือกเทคนิคที่จะวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการนำเสนอผู้เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง

1.9 ประเภทและรูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ สามารถจัดแบ่งได้หลายแบบมีผู้แบ่งประเภทของการประเมินไว้มากมายในลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งขึ้นอยู่กับโครงการนั้น ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมการแบ่งประเภทของการประเมินที่นิยมใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการจากนักประเมิน นักวิชาการ นักการศึกษา และนักบริหาร พอสรุปได้ดังนี้คือ

ฟิงค์ และคอสคอฟ (Fink & Koscoff) (1978 : 4 ; อ้างถึงในรัตนะ บัวสนธิ.2540: 207-208)

ได้แบ่งประเภทของการประเมินผลโครงการไว้ 2 ประเภท คือ

1. การประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่กระทำระหว่างดำเนินโครงการ โดยมีการตรวจสอบและเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ ตลอดโครงการ ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่
2. การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อการดำเนินโครงการสิ้นสุดลงแล้ว มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบผลที่เกิดจากโครงการว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายของโครงการเพียงใด หรือเกิดผลกระทบใดบ้าง

โปลา (UNESCO 1999 : 49–55 ; Citing Bhola 1990) ได้แบ่งประเภทของการประเมิน

ไว้ 3 ประเภท คือ

1. การประเมินภายในและการประเมินภายนอก (Internal and External Evaluation) การประเมินภายในเน้นให้คณะผู้ดำเนินโครงการเป็นผู้ประเมิน ส่วนการประเมินภายนอกเน้นให้ผู้ประเมินซึ่งไม่ได้อยู่ในโครงการเป็นผู้ประเมิน เพื่อสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับความเป็นวัตถุวิสัย (Objectivity) ในกระบวนการประเมิน
2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการและการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Formative and Summative Evaluation) เป็นการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการ ส่วนการประเมินที่มุ่งผลรวบยอด เรียกว่า การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบว่า วัตถุประสงค์บรรลุผลหรือไม่ และโครงการมีผลกระทบอย่างไรบ้าง มีประสิทธิผลคุ้มค่าหรือไม่ เพื่อนำผลเหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจ วางแผนว่าจะจัดโครงการอย่างไรต่อไป
3. การประเมินตามหน่วยการวิเคราะห์ (Evaluation based on the units of analysis) เช่น การประเมินผู้เรียน การประเมินโครงการ การประเมินผลของกลุ่ม และการประเมินผลกระทบที่มีต่อชุมชน เป็นต้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540 : 34-41) แบ่งประเภทของการประเมินโครงการนั้น ได้

แบ่งไว้ 3 ประเภท คือ

1. การประเมินเชิงสำรวจ เป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยในการประเมิน เช่น การวิเคราะห์ตัวโครงการ เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของโครงการกับกิจกรรมในโครงการ

2. การประเมินเชิงทดลอง เป็นการประเมินโดยอาศัยแบบแผนของการวิจัยเชิงทดลองมาประยุกต์ใช้ การประเมินด้วยวิธีนี้ทำให้ผลการประเมินที่ได้เน้นที่ “ผล” มากเกินไปผลการประเมินจึงมีผลกระทบต่อปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินโครงการต่าง ๆ น้อย

3. การประเมินตามรูปแบบของการประเมิน เป็นการประเมินที่อาศัยความรู้ที่ได้จากรูปแบบของการประเมินเป็นกรอบแนวทางว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง ผู้ประเมินต้องทำ อะไรบ้าง และผู้ประเมินจะต้องทำอะไรก่อนหลัง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้แบบหรือรูปแบบในการประเมินจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับความจำเป็นหรือความต้องการของการใช้ผลการประเมิน

ซัสแมน (อนันต์ เกตุวงศ์ 2539 : 329 – 330 ; อ้างอิงจาก Suchman.1967) ได้แบ่งประเภทของการประเมินไว้ 5 กลุ่ม คือ

1. การประเมินความพยายาม (Effort) เป็นการประเมินความพยายามที่จะทำกิจกรรมว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานมากน้อยเพียงใด ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

2. การประเมินการปฏิบัติงาน (Performance) เป็นการประเมินผลของความพยายามกระทำการต่าง ๆ ว่า เมื่อทำเสร็จแล้วได้ผลมากน้อยอย่างไร

3. การประเมินความพอเพียงของการปฏิบัติงาน (Adequacy of Performance) เป็นการวัดความมากน้อยของการปฏิบัติว่า มีประสิทธิผลพอเพียงกับที่กำหนดไว้ตามต้องการเพียงใด ครอบคลุมและเพียงพอสำหรับผู้รับบริการหรือไม่

4. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการวัดค่าใช้จ่าย หรือทรัพยากรเพื่อเปรียบเทียบกับผลงาน โดยทั่วไปจะวัดออกมาในลักษณะของค่าใช้จ่ายต่อหน่วยการผลิต

5. การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามแผนตั้งแต่เริ่มโครงการไปจนถึงสิ้นสุดโครงการว่า มีการใช้วิธีการเพื่อปฏิบัติงานถูกต้องหรือไม่ เป็นวิธีที่เหมาะสมเพียงใด และใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใด

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531 : 45 – 47) ได้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการโดยยึดวงจรของโครงการ ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินก่อนการดำเนินงาน (Pre - Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดและการเลือกทำโครงการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของการดำเนินโครงการและการวิเคราะห์ผลตอบแทนโครงการ

2. การประเมินระหว่างการดำเนินงาน (Implementation - Evaluation) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง จะได้แก้ไขได้ทันเวลาที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินหลังการดำเนินงาน (Post - Evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการปฏิบัติงานโครงการได้สำเร็จเสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีผลพลอยได้อื่นนอกเหนือจากที่ได้รับไว้ในจุดมุ่งหมายบ้างหรือไม่ และสรุปผลรวมของการดำเนินโครงการ

นอกจากนี้สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 114 – 115) ให้ความเห็นว่า การประเมินโครงการแบ่งได้หลายประเภท ตามแต่จะใช้เกณฑ์ใดเป็นหลักในการแบ่ง ซึ่งได้สรุปการแบ่งประเภทของการประเมินออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้คือ

1. แบ่งตามหลักยึดในการประเมินค่า

1.1 การประเมินค่าตามอุดมการณ์ของโครงการ (Goal – Based Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้ว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ โดยทราบก่อนการประเมินว่าโครงการนี้มีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

1.2 การประเมินค่าซึ่งอิสระจากอุดมการณ์ของโครงการ (Goal – Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยไม่ทราบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการนี้มีอะไรบ้าง

2. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน

2.1 การประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ

2.2 การประเมินขณะโครงการดำเนินอยู่

2.3 การประเมินหลังจากกิจกรรม หรือโครงการสิ้นสุดลงแล้ว

3. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

3.1 การประเมินเพื่อปรับปรุง เรียกว่า การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

3.2 การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่า การประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation)

4. แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน

4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม หรือการประเมินบริบท (Context Evaluation)

4.2 การประเมินปัจจัย หรือตัวป้อน (Input Evaluation)

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

5. แบ่งตามรูปแบบการประเมินเป็นหลัก

5.1 การประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2 การประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบกับการประเมิน

5.3 การประเมินที่มุ่งนำไปช่วยตัดสินใจ

6. แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน

6.1 การประเมินเทียม (Pseudo Evaluation) ซึ่งแบ่งย่อยเป็นการประเมินประเภทที่ถูกควบคุมโดยการเมือง และประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

6.2 การประเมินกึ่งแท้จริงเทียม (Quasi Evaluation) ซึ่งมุ่งประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่อาจวัดคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งอื่นได้

6.3 การประเมินแท้จริง (True Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้อง ซึ่งมักเป็นการประเมินเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะ หรือ รับรองคุณวุฒิ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินความต้องการ หรือ ความจำเป็น และการประเมินเพื่อวางนโยบาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทของการประเมินโครงการ สามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท ซึ่งจะต้องเป็นไปตามลักษณะของโครงการและวัตถุประสงค์ในการประเมิน โดยผู้ประเมินจะต้องวินิจฉัยและตัดสินใจที่จะเลือกใช้ประเภทการประเมินโครงการ ให้เหมาะสมกับโครงการของแต่ละโครงการ

1.10 การจัดกลุ่มรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมิน (Evaluation model) มีนักการประเมินบางท่านเรียกว่า หุ่นจำลอง การประเมินแบบจำลองการประเมิน โมเดลการประเมิน เป็นต้น แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะขอใช้ คำว่า รูปแบบการประเมิน เพราะเป็นคำที่มีความหมายชัดเจนและนิยมใช้กันมากตามความหมายของคำว่า model ซึ่งในการให้ความหมายของคำว่า รูปแบบการประเมินนั้น สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531 : 66) ได้ให้ความหมายคำว่า รูปแบบการประเมิน หมายถึง กรอบหรือแนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการประเมิน

สำหรับรูปแบบการประเมินเหล่านี้ มีนักประเมินบางท่านได้พยายามจัดกลุ่มเป็นพวก ซึ่งความคิดและโครงสร้างของการประเมินที่สำคัญ ได้แก่

การแบ่งรูปแบบการประเมินตามแนวคิดของโพแฟม (Popham 1975 : 22-42) คือ

1. กลุ่มรูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (goal-attainment models) โดยการประเมินจะให้คุณค่ามากน้อยนั้น พิจารณาจากจุดมุ่งหมายที่บรรลุผลสำเร็จเป็นหลัก

2. กลุ่มรูปแบบการตัดสินคุณค่าโดยใช้เกณฑ์ภายใน (judgmental models emphasizing intrinsic criteria) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไปในการประเมินทางการศึกษา เช่น การรับรองวิทยฐานะ

ของโรงเรียน ซึ่งผู้ประเมินได้ตั้งมาตรฐานเอาไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนควรมีมาตรฐานถึงระดับใด

3. กลุ่มรูปแบบการตัดสินคุณค่าโดยเกณฑ์ภายนอก (judgmental models emphasizing extrinsic criteria) ซึ่งการตัดสินคุณค่าจะอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตัดสินคุณค่านั้น ๆ

4. กลุ่มรูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (decision – facilitation models) เป็นรูปแบบการประเมินที่ช่วยในการหาข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินงานของ โครงการ
เยาวดี ราชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542 : 63) ได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการประเมินออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (decision oriented evaluation) ใช้การประเมินที่เป็นระบบ โดยมีขั้นตอนการประเมินที่ครบวงจร ซึ่งให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม

2. กลุ่มรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า (value oriented evaluation) นักประเมินกลุ่มนี้เห็นว่า การประเมินเป็นการให้คุณค่า โดยให้ความสำคัญกับผลผลิตที่เกิดจากโครงการทั้งหมด รวมทั้งสามารถตัดสินคุณค่าได้อย่างเหมาะสมและตรงตามผลการประเมินที่แท้จริง ไม่ว่าจะผลการประเมินจะเป็นดังที่คาดหวังหรือไม่ก็ตาม

รูปแบบการประเมินโครงการเป็นกรอบ หรือแนวความคิดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือรายการประเมิน ซึ่งมีนักวิชาการทางด้านการประเมินได้เสนอกรอบความคิดให้นักประเมินได้เลือกใช้ มีหลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินโดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (สมคิด พรหมจ้อย, 2542 : 42)

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) , ครอนบาค (Cronbach) และเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ สำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าและโครงการนั้น ๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสแต็ค (Stake) , สคริฟเวน (Scriven) และโปรวัส (Provus)

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision – Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch) , สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และอัลคิน (Alkin)

กล่าวโดยสรุปถึงประเภทของการประเมินโครงการนั้น นักวิชาการและนักประเมิน แต่ละท่านได้แบ่งประเภทของการประเมินที่แตกต่างกันไป แต่อาจจะพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายของการประเมิน

โครงการเป็นหลัก ตลอดจนเป้าหมายของการประเมินและวิธีการที่จะนำมาใช้ในการประเมินโครงการ สำหรับในการวิจัยโครงการรักษารอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทิทยาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าที่มีรูปแบบที่เน้นการตัดสินใจ เพราะเป็นโครงการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและโครงการกำลังดำเนินการอยู่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.11 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินมีหลายประเภท สำหรับที่จะนำเสนอต่อไปนี้ เป็นรายละเอียดของรูปแบบการประเมินแบบต่าง ๆ ซึ่งสมคิด พรหมจรรย์ (2544 : 43-59) ได้เลือกมานำเสนอทั้งหมด 8 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการประเมินของ ราฟท์ ดับบลิว ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)
2. รูปแบบการประเมินของ มาร์วิน ซี อัลคิน (Marvin C. Alkin)
3. รูปแบบการประเมินของ เมลคอล์ม เอ็ม โพรวัส (Melcolm M. Provus)
4. รูปแบบการประเมินของ ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven)
5. รูปแบบการประเมินของ โรเบิร์ต อี สเต็ก (Robert E. Stake)
6. รูปแบบการประเมินของ ดานีล แอล สตฟเฟิลบีม (Daneil L. Stufflebeam)
7. รูปแบบการประเมินของ เคริกแพตทริก (Kirkpatrick)
8. รูปแบบการประเมินของ เอ็ม คิว แพตตัน (M.Q. Patton)

รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ (Tyler)

ไทเลอร์ (Tyler, 1969) เป็นผู้ที่มีสำคัญในการประเมินโครงการ ได้ให้ความหมายของการประเมิน การประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง เขาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยเสนอเป็นกรอบความคิดครั้งแรกในปี ค.ศ.1943 โดยเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วประเมินความสำเร็จของวัตถุประสงค์เหล่านั้น โดยมีแนวความคิดว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวคิดลักษณะนี้ เรียกว่า แบบจำลองยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก

รูปแบบประเมินของ อัลคิน (Alkin)

อัลคิน (Alkin, 1969) ได้เสนอรูปแบบการประเมินเรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวความคิดของอัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์

ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการเลือก แนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

รูปแบบการประเมินของ โพรวัส (Provus)

โพรวัส (Provus, 1969) ได้ให้ความหมายของการประเมินเป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกับมาตรฐาน เพื่อเป็นการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลปฏิบัติงานของแผนงาน เขาอธิบายว่า มีความไม่สอดคล้องกัน 5 ชนิด ที่สามารถศึกษาได้จากการใช้แผนงาน คือ ความไม่สอดคล้องที่ไม่สัมพันธ์กับขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ คือ การกำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการดำเนินงาน และกำหนดผลที่คาดหวังจะได้รับจากการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การเตรียมพร้อมเป็นการนำปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเข้าสู่กระบวนการ

ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน

ขั้นที่ 4 ผลผลิตที่เกิดจากโครงการ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและกำไร

รูปแบบการประเมินของ สคริฟเวน (Scriven)

สคริฟเวน (Scriven, 1967) ได้ให้ความหมายของการประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ประกอบการประเมิน เป้าหมายที่สำคัญของการประเมิน คือ การตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

รูปแบบการประเมินของ สเต็ก (Stake)

โรเบิร์ต อี สเต็ก (Robert E. Stake) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินโดยใช้แนวคิดของ ครอนบาช และสคริฟเวน เป็นพื้นฐาน ในการปฏิบัติในการประเมินของ สเต็กถือว่า เป็นรูปแบบหนึ่งที่นักประเมินนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินโครงการ การประเมินตามความเห็นของ สเต็ก หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การ ตัดสินคุณค่าของโครงการ จุดมุ่งหมายของการประเมินมีอยู่ 2 ประการ คือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

รูปแบบการประเมินของ สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

สตฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam & Other. 1967) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเรียกว่า ชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context Input Process and Product สตฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายว่า

การประเมินเป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญ มุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

รูปแบบการประเมินของ เคริกแพตทริก (Kirkpatrick)

เคริกแพตทริก (Kirkpatrick. 1978) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา อดีตประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมเป็นการช่วยเหลือบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมใด ๆ ควรจะจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่า การจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด”

รูปแบบการประเมินของ แพตตัน (Patton)

แพตตัน (Patton.1978) ได้เสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ยึดประโยชน์ใช้สอย (Utilization – Focused Evaluation) เพื่อแก้ปัญหาของงานประเมิน โดยเฉพาะในประเด็นที่ มักจะได้รับการวิจารณ์ว่า ประเมินแล้วไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ หรือผู้บริหารมองว่า ผลการประเมินไม่ตรงกับข้อมูลที่ต้องการใช้ประกอบการตัดสินใจ

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นแม้ว่า แนวทฤษฎีและรูปแบบการประเมินที่นักการประเมินหลายท่านได้เสนอไว้มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งด้านแนวคิดและวิธีการนำไปใช้ แต่เมื่อนำรูปแบบของการประเมินเหล่านั้นมาจัดเป็นกลุ่ม ทำให้สรุปแนวคิดในเรื่องการประเมินในแง่มุมต่าง ๆ ได้และสามารถมองเห็น แนวทางในการนำเอารูปแบบของการประเมินเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการได้อย่างเหมาะสม

สำหรับรูปแบบการประเมินโครงการนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของ Tyler รูปแบบของ Provus รูปแบบของ Stake รูปแบบของ Stufflebeam ฯลฯ ซึ่งในแต่ละรูปแบบจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะรูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแบบจำลองรูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP Model มาใช้ในการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยนำเอารูปแบบ CIPP Model มาใช้ในการประเมินบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการ

รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model)

รูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP Model จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544: 223-231) ได้อธิบาย การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะต่างๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยาย และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับ การบรรลุ เป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode
2. Congruence Mode

Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่างๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจ สถิติประชากร ฯลฯ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ คำถามประเภท “ถ้า.....แล้ว”

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินสภาวะแวดล้อมจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหารในทางปฏิบัติ สถาบันการศึกษาควรจะได้มีการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อที่จะให้ได้มาทั้งข้อมูลที่เป็น Contingency Mode and Congruence Mode การกำหนดเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่า บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ต้องใช้วิธีแบบ Congruence Mode แต่ในสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความต้องการของบุคคล และสถานที่จะเป็นตัวหลักของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงควรใช้วิธีประเมินแบบ Contingency Mode โดยใช้คำถามแบบ “ถ้า...แล้ว” เพื่อตัดสินใจว่า เป้าหมายและนโยบายเดิมนี้ ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลง

หรือไม่ ดังนั้น ในการประเมินสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence Mode จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการใช้ เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม บุคลากร และ นักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจ และเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางแผนโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบสอบถามที่มีความจำเป็นจะต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในการทดลองสร้างข้อกระทบใหม่ ๆ ของแบบสอบถาม ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางแผนโครงการล่วงหน้าได้ดี เมื่อมีโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มีความมั่นใจว่าจะมีรายชื่อของโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแล้ว จึงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลอง แบบสอบถาม ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบสอบถามจึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด (แบบการสุ่มจะได้รับการตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบถามในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบถาม ดังนั้น ในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์จึงต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมาก และนี่เป็นเครื่องแสดงความที่ชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่างโครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอธิบายที่จะมีความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่าเกิดอะไรขึ้นจริง ๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุ หรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

1. การกำหนดนักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการกับบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง

4. การปรับปรุงโครงการร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

ในการรวบรวมสารนิเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิกิริยา การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานในแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกประจำวันของเจ้าของโครงการ วิธีการ Semantic Differential

บันทึกการประชุมคณะกรรมการ การปรับปรุงหน่วยงานของ PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้น ผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใด ๆ เท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม และการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมาก ผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องมี การประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อของปัญหาและบางครั้งก็เป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยชี้ให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้น ในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงจำเป็นที่สุดที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงร่างของการพัฒนาแผนงานอาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจะไม่สามารถตกลงใจได้ โดยไม่ทราบว่ กระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกแบบโครงร่างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาร่วมด้วย

โดยสรุป ภายใต้การประเมินกระบวนการสารสนเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารสนเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่า การกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

เกณฑ์นั้นอาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria หรือ Congruence Criteria ซึ่ง Seriven ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของเกณฑ์ทั้งสอง ดังนี้

1. Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่แบบสอบจะถูกสร้างขึ้น รูปแบบของแบบสอบและคำถามจำนวนมากในแบบสอบนั้น จะต้องได้รับการจัดทำขึ้นก่อน หรือก่อนที่นักเรียนจะสามารถอ่านคำว่า cake ได้อย่างเข้าใจ เขาจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่มีความหมายของคำมาก่อน

2. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นอัตราการตกออกของโรงเรียน ฯ หนึ่งในที่เป็นอยู่ถูกลดลงให้ได้ระดับที่กำหนดไว้ โดยกลุ่ม นักเรียนจะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบที่ระบุมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนด หรือจะต้องนำแผนการสอนใหม่เข้าไปใช้ในโรงเรียนนั้น การระบุเกณฑ์แบบนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ตัดสินใจโดยเฉพาะ

เท่าที่ผ่านมา การประเมินมีความหมายเพียงส่วนที่เป็นการประเมินผลผลิตเท่านั้นถึงแม้ว่า จะมีการประเมินแบบอื่นที่ต่างจากการประเมินผลผลิต แต่การประเมินเหล่านั้นก็ยังคงมีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกันมาก

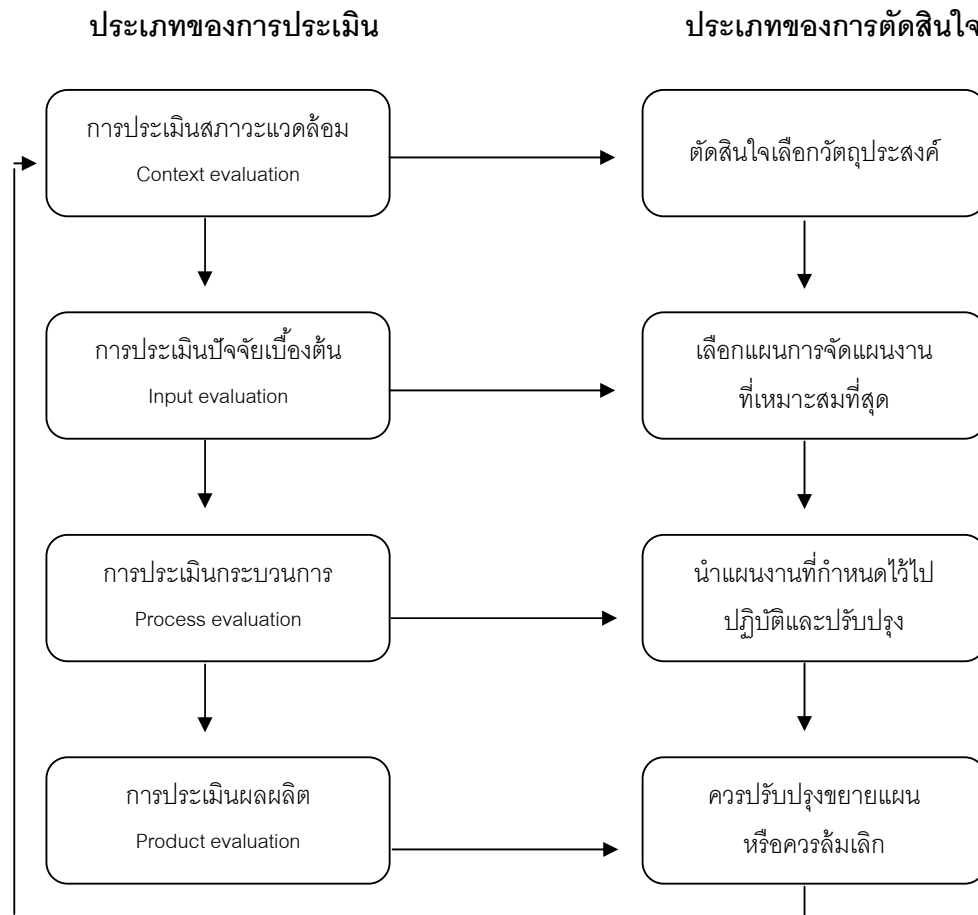
ทั้งการประเมินสภาวะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายโดยมีระบบ โดยที่การประเมินสภาวะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม และการประเมินผลผลิตจะพิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้น การประเมินสภาวะแวดล้อม จึงแสดงที่สิ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง (สิ่งที่แสดงอย่างเจาะจงนั้น จะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของผลผลิต)

การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิต สามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่าย สำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสภาวะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ

การตัดสินใจโดยใช้การประเมินปัจจัยเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผน การประเมินผลผลิต ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของ กระบวนการ ที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิต ซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้ การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะ บรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจ ไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่า การนำ ระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้น ตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้และการประเมินผลผลิต ช่วยให้ตกลงใจได้ว่า วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองชนิดร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้ มากกว่าอันใดอันหนึ่งโดยลำพังในการตัดสินใจว่า ระเบียบปฏิบัตินั้นควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไข หรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วยการประเมิน ทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการอยู่

การที่การประเมินผลผลิตรายงาน ว่า วัตถุประสงค์นั้นมีผลสัมฤทธิ์หรือไม่การประเมิน กระบวนการจะแสดงให้เห็นถึงรากฐานสำหรับการแปลความหมายเหตุผลสำหรับสิ่งที่ได้มานั้น คือ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นจะต้องรู้ว่า ระเบียบปฏิบัติที่ตั้งใจไว้นั้น ได้ถูกนำไป ปฏิบัติจริงหรือไม่ การประเมินกระบวนการจะให้สารนิเทศสำหรับทำความเข้าใจในข้อนี้ และถ้า ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการบรรยายถึงระเบียบปฏิบัติที่ทำให้ เกิดผลเช่นนั้นออกมา

การประเมินตามแนวความคิดนี้จะต้องทำการประเมินเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เพื่อ ก่อให้เกิดความสอดคล้อง และผู้ประเมินจะต้องเสนอแนวทางเลือกหลาย ๆ วิธี เพื่อเป็นการสะดวกแก่ ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ ดังที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้เสนอแผนภูมิไว้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมิน กับการตัดสินใจในแบบจำลองซีบีพี
ที่มา : สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, บรรณาธิการ. (2544). *ชุดรวมบทความทางการประเมินโครงการ*.
เล่มที่ 4 : หน้า 233

จากภาพประกอบ 4 จะเห็นว่า การใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ประเมินโครงการเป็นรูปแบบจำลองที่ทำการประเมินอย่างครอบคลุม ตั้งแต่วัตถุประสงค์ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินการ ตลอดจนผลผลิตของโครงการ ซึ่งผลของการประเมินสามารถนำไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารใช้พิจารณาในการตัดสินใจว่า โครงการควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนไหนบ้างถึงจะทำให้โครงการมีประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น อันจะเป็น ข้อมูล สารสนเทศประกอบการพิจารณาปรับปรุงโครงการรกรการอ่าน เพื่อพัฒนาโครงการรกรการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์แนวคิดการประเมินตามรูปแบบ การประเมิน CIPPI Model มาประเมินโครงการรกรการอ่าน ซึ่งรูปแบบการประเมินนี้เป็นรูปแบบจำลองที่ ทำการประเมินอย่างครอบคลุม ตั้งแต่ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ อนึ่ง ผู้วิจัยจำเป็นต้องประเมินถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อให้การประเมินโครงการรกร การอ่านมีความสมบูรณ์มากขึ้น และในการดำเนินงานโครงการนั้นอาจมีสิ่งต่างๆได้เกิดขึ้นโดยที่ไม่ คาดคิด ซึ่งสอดคล้องกับประทุม รอดประเสริฐ (2547: 96) ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการที่ดีจะต้อง เป็นกระบวนการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการทุกแบบเข้าด้วยกันเพื่อให้การประเมินผลโครงการที่ครบ สมบูรณ์ และถ้าเป็นไปได้จะต้องมีการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการได้สิ้นสุดไป แล้วในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเวลาทีนานหรือสั้นก็ได้ โดยพิจารณาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบุคคลและกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีการบริหารโครงการนั้น และสอดคล้องกับวัตนะ บัวสนธิ์ (2540 : 112) การประเมินผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation) หมายถึงการประเมินผลที่ เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตของโครงการ หรือผลผลิตของโครงการก่อให้เกิดผลอื่นตามมา ซึ่งผลอื่น ๆ นี้ เราได้กำหนดหรือระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการผลกระทบของโครงการอาจเป็นได้ทั้งบวกและลบ แล้วยังสอดคล้องกับทวีป ศิริวิศรี (2544: 123) มีความเห็นว่า ขอบข่ายการประเมินโครงการที่ ครอบคลุมจึงควรประกอบด้วย 5 ส่วน การประเมินเกี่ยวกับบริบท (Context Evaluation) การประเมิน ปัจจัยป้อน (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผล ผลิต (Product Evaluation) โดยมีคำย่อว่า CIPPI Model ซึ่งผลของการประเมินสามารถนำไปเป็น ข้อมูลให้กับผู้บริหารใช้พิจารณาในการตัดสินใจว่า โครงการควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนไหนบ้าง ถึงจะทำให้โครงการมีประสิทธิภาพ สูงสุด

2. สภาพบริบทของโรงเรียนพรประสาทวิทยา

โรงเรียนพรประสาทวิทยาเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2497 โดยมีนางสงวน มลิทอง เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนบนพื้นที่ของตนเอง โดยไม่คิดมาก่อนว่าจะทำอาชีพนี้ แต่การเปลี่ยนแปลง ชีวิตอย่างกะทันหันเพราะขาดหัวหน้าครอบครัว จึงต้องรับภาระต่อครอบครัวแทน เริ่มแรกรับเลี้ยงเด็กซึ่ง มีเพียง 7 – 8 คน เมื่อมีเด็กมากขึ้นจึงขยายกิจการโดยการกู้เงินมาลงทุนก่อสร้างเพิ่มขึ้น ขยายชั้น เรียนตามเด็กขึ้นไปปีละชั้น ตั้งแต่อนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 7 โดยมีนางสาวยุพา มลิทองทำหน้าที่ เป็นเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่

ปัจจุบัน นางสาวครองพิชญ์ พิจิตรนรการ เป็นครูใหญ่ และนางสาวคณินนุช พิจิตรนรการ เป็นผู้รับใบอนุญาต

ปรัชญาของโรงเรียน จริยธรรมเด่น การเรียนดี มีคุณภาพ

โรงเรียนพรประสาทวิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตั้งอยู่เลขที่ 1060 ถนนเทอดไทย แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

บุคลากรในโรงเรียน ครู 30 คน นักเรียน 615 คน มีห้องเรียน 24 ห้องเรียน ได้จัดการเรียนการสอนตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้นักเรียนได้มีการพัฒนาในด้านการศึกษา ความรู้ ความสามารถ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ดังเช่นโครงการรักการอ่านของนักเรียน โดยทำการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam & Other.1971)

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

“การอ่าน” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 900) ให้ความหมายว่า “ดู หรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ” ซึ่งในช่วงเวลาร้อยปีเศษมานี้ ได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกลไกในการอ่าน เพื่อจะศึกษากันอย่างมีระบบ พบว่า การอ่านเป็นการเคลื่อนสายตาแบบอ่านข้าม คำ และมีการหยุดเพ่งเป็นระยะโดยสัมพันธ์กับเขาวนปัญญา ความคุ้นเคยกับเรื่องที่อ่าน ความยากง่ายของคำ แนวคิด เรื่องที่อ่าน และรูปประโยค ความชัดเจนของลีลาการเขียน

ซินท์ (Zintz) (1975 : 575 ; อ้างถึงในฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542 :1) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ การเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์

เกรย์ (Gray) (1984 :10-11; อ้างถึงในศิริรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ : 2536 : 3) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ การเข้าใจของผู้เขียนและของสิ่งพิมพ์นั้น ๆ จับแนวความคิดจากกลุ่มคำและความหมายต่าง ๆ จากกลุ่มคำนั้น และย้ำว่า การอ่าน คือ ประสบการณ์ของผู้อ่านที่ช่วยทำให้เกิดทักษะและจัดได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการ 4 ระดับ คือ

ขั้นที่ 1 การรับรู้

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจ การคิดหาเหตุผล

ขั้นที่ 4 การนำความคิดใหม่ที่ได้รับมาผสมเข้ากับความรู้ที่มีอยู่

ทั้ง 4 ขั้นนี้ เกรย์ (Gray) ได้กล่าวว่า การอ่านตามลำดับขั้นนั้นจะช่วยให้ผู้อ่านมีแนวคิดใหม่เกิดขึ้นจากประสบการณ์เดิม ความรู้เดิมที่มีอยู่รวมเข้ากับความรู้ใหม่ที่จะทำให้เกิดเป็นกระบวนการ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะอ่านตามกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนแล้วก็ตาม แต่ความรู้ที่ได้อาจจะได้รับไม่เท่ากัน ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งบุคคลมีความสามารถในการอ่านไม่เท่ากัน

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538 : 2) กล่าวว่า การอ่านนั้นเกิดจากองค์ประกอบระหว่างตัวอักษร หรือสัญลักษณ์และการรับรู้ร่วมกันว่า ถ้าพบเครื่องหมายนี้ให้ออกเสียงว่าอะไร และหมายความว่าอะไร ดังนั้น การอ่านจึงเป็นการแปลความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งสรุปเป็นกระบวนการอ่านเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักคำ หมายถึง การตระหนัก หรือรับรู้ประสบการณ์จากการถูกกระตุ้นด้วยสัญลักษณ์ นั่นคือ ผู้อ่านจะต้องรู้จักคำนั้น ๆ ดีพอที่จะเข้าใจความหมาย

2. เข้าใจความหมายของคำ วลี และประโยคที่ประกอบเป็นข้อความแล้ว โดยใช้ประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยให้เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน รู้จักพิจารณาถึงจุดประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการจะสื่อ รวมทั้งคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในเรื่องที่อ่าน

3. ขั้นปฏิกิริยา คือ ประเมินได้ว่า ข้อความที่ได้อ่านนั้นจะยอม หรือปฏิเสธ เพราะเหตุผลใด ซึ่งขั้นนี้จะต้องใช้ความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นอีก เพราะต้องมีการลำดับเรียงเรื่องราวให้เป็นของตนเอง เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น มีการเปรียบเทียบกับเรื่องอื่น ๆ

4. บุรณาการ คือ การนำความหมายจากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์สร้างความคิดใหม่
ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านคือ ความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำและข้อความที่พิมพ์ หรือเขียนขึ้นมา

ผกาศรี เยนบุตร (2542 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการค้นหาความหมายหรือความเข้าใจจากตัวหนังสือ หรือสัญลักษณ์ต่างเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่อ่านมากขึ้นโดยค่อยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ อายุ ความสามารถทางภาษา

ศิวกานท์ ปทุมสูติ (2542 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน คือ การออกเสียงตามหนังสือ เพื่อให้ได้ความหรือเข้าใจความตามหนังสือ นั้น หรือแม้ไม่ออกเสียงแต่ทำความเข้าใจความหมายต่าง ๆ ตามหนังสือนั้น และการสังเกตพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้เข้าใจ ตลอดจนการคิดเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจอีกด้วย

สุวรรณา ตั้งทิษะรักษ์ (2543 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน คือ การที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร และมีผลทำให้เข้าใจความคิดของผู้เขียนได้ชัดเจนแจ่มแจ้งสมดังเป้าประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ

บุญศิริ ภิญญานันท์ (2546 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร การอ่านเริ่มจากการมองดูตัวหนังสือแล้วสามารถแปลตัวหนังสือออกมาเป็นเสียงและความหมายได้ เป้าหมายของการอ่านอยู่ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจและรับรู้ ความหมายของเรื่องราวที่อ่านได้

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การทำความเข้าใจหนังสือด้วยความรู้ การสังเกต พิจารณาด้วยเขาวนปัญญารอบด้าน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปล การตีความจากสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรจนสามารถเข้าใจได้ดี ซึ่งจะออกเสียงหรือไม่ออกเสียงก็ตาม แต่ต้องเข้าใจในความหมาย โดยการอ่านจะเริ่มจากคำแล้วเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นประโยค

นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2534 : 58) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไว้ ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำได้เนือหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนก็ได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมีอายุการใช้งานอย่างจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิด และสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมานานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะที่อ่านจิตใจจะมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านอย่างละเอียด อ่านซ้ำ หรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้

7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และมีราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วิจัยจ้ยเนือหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

ธรรมบุญ เหลืองอ่อน (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่าน เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมาก การอ่านทำให้เกิดปัญญา ความคิดที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้พัฒนาตนเอง และรู้จักปรับตัวให้

อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากการทำกิจกรรมการงานต่าง ๆ ดังนั้น การอ่านจึงมิได้เพียงแต่อ่านเป็น แต่สามารถอ่านแล้วนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สรวรรค์ ห่อไพศาล (2547 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านคือ การรับรู้ความหมายจาก ถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือในหนังสือ เป็นการรับรู้ที่ผู้เขียนคิดอะไรและพูดอะไรโดยเริ่มต้น ทำความเข้าใจถ้อยคำแต่ละคำเข้าใจวลี เข้าใจประโยค ซึ่งรวมอยู่ในย่อหน้า เข้าใจแต่ละย่อหน้า ซึ่ง รวมเป็นเรื่องราวเดียวกัน การอ่านเป็นการบริโภคคำที่ถูกเขียนออกมาเป็นตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ การอ่านโดยหลักวิทยาศาสตร์ เริ่มจากการที่ แสงตกกระทบที่สื่อ และสะท้อนจากตัวหนังสือผ่านทาง เลนส์นัยน์ตา และประสาทตาเข้าสู่เซลล์สมอง ไปเป็นความคิด (Idea) ความรับรู้ (Perception) และ ก่อให้เกิดความจำ (Memory) ทั้งความจำระยะสั้น และความจำ ระยะยาว กระบวนการอ่าน มี 4 ขั้นตอนนับตั้งแต่ขั้นแรก การอ่านออก อ่านได้ หรืออ่านออกเสียงได้ ถูกต้อง ขั้นที่สองการอ่านแล้ว เข้าใจ ความหมายของคำวลี ประโยค สรุปความได้ ขั้นที่สามการอ่านแล้วรู้จักใช้ความคิดวิเคราะห์ วิจัยและออกความเห็นในทางที่ ขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และขั้นสุดท้ายคือการ อ่านเพื่อนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้น ผู้ที่อ่านได้และอ่านเป็นจะต้องใช้กระบวนการทั้งหมด ในการอ่านที่ก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด โดยการถ่ายทอดความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากการคิดที่ได้ จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิมสามารถนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2 ทฤษฎีการอ่าน

3.2.1 แนวความคิดของ ปิอาเจ (Piaget)

ปิอาเจ (Piaget) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กจะเห็นได้ว่า ในระยะที่เด็กเจริญ ทางภาษาเป็นต้นมา คือ ตั้งแต่ระยะ 2-7 ปี ระยะนี้จึงมีความหมายสำคัญ ผู้ปกครองและครูเริ่มที่จะปลูกฝังความสามารถการเรียนรู้และทักษะให้แก่เด็ก เพราะกระบวนการอ่านจำเป็นต้องมีพื้นฐาน ทางทักษะหลายอย่างที่เกิดจากประสบการณ์ คำศัพท์ แบบประโยค เข้าใจความหมาย สามารถตีความ เข้าใจความ แยกความ สรุปความจากเรื่องราวที่อ่านได้ นอกจากนั้น Piaget ยังเน้นว่า การอ่านนั้น จำเป็นต้องมีวิภาวิสัย (Effective Domain) เพราะการอ่านจะเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกมีอารมณ์ เช่น สนุกเพลิดเพลิน ชมชื่น ร่าเริง ภูมิใจ เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการอ่าน นำไปใช้ในการกระทำได้ด้วย เพราะการอ่านทำให้มีอิทธิพลเกิดขึ้นทางจิตใจ และความประพฤติของ ผู้อ่านด้วย ทำให้เกิดภาพพจน์ จินตนาการสร้างปรัชญาชีวิตของตนเอง สร้างความเข้าใจระหว่างตน และสังคม ฉะนั้น นิทาน นิยาย ที่เด็กอ่านจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กด้วย (สุชุม เฉลยทรัพย์. 2531 : 108-112 ; อ้างอิงมาจาก Cecco & Crawford. 1974 : 74)

ทักษะการอ่านเป็นพื้นฐานของการอ่านได้ดี เช่น อ่านคล่อง อ่านเร็ว บทบาทของการสอนจะช่วยพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก คนบางคนให้คำจำกัดการอ่านเพียงอ่านออกคงหมายถึง อ่านออกเสียงได้ ให้อ่านคำได้เท่านั้น แต่ไม่คิดว่าการสอนอ่านจะทำให้อ่านได้เข้าใจ เอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งในด้านส่วนตัวผู้อ่านและสังคมที่ตนอยู่ว่าที่จริงแล้ว การอ่านออกเขียนได้เป็นทางนำไปสู่ความเข้าใจ และช่วยให้สังคมเข้าใจตนได้ดีขึ้น

การอ่านกับชีวิตเด็ก เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 7-8 ขวบ ความสำคัญมีมาแต่กำเนิด อยู่ในครรภ์มารดา คือ จะต้อถึงสมองของเด็กที่จะต้องได้รับการพุ่มพุกอย่างดีจากมารดาขณะตั้งครรภ์ เพราะระหว่างนั้นเซลล์ระบบประสาทกำลังจะเติบโตเฉพาะเซลล์สมอง สุขภาพของมารดาเป็นสิ่งสำคัญ การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การรับประทานยา การดูแลและวังสุขภาพอนามัยของมารดาที่มีผลต่อทารกในครรภ์เป็นอย่างยิ่ง หลังจากเกิดความเจริญเติบโตทางร่างกายแล้วนั้น ยังอยู่ที่การเลี้ยงดู ให้ได้รับอาหาร พอเพียง และความสมบูรณ์ของครอบครัวด้วย ประสิทธิภาพ การเห็น การได้ยิน การอ่าน ต้องการสายตาที่มองเห็นอะไรชัดเจน มองดูตัวหนังสือเห็นความแตกต่าง

เด็กต้องมีประสบการณ์จากสัมผัสไปสู่การรับรู้ (Perception) และไปสู่ความคิดรวบยอด (Concept) กล่าวคือ จะต้องมประสบการณ์จากการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพนั่นเอง เพื่อจะทำให้เกิดกระบวนการทางความคิด

ความเจริญเติบโตของการอ่านในปีแรก ๆ ที่เด็กควรจะได้รับ เริ่มมาตั้งแต่ความเจริญเติบโต หรือการพัฒนาการทางร่างกาย ความคล่องแคล่วของการใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ ทักษะทางการรับรู้และเข้าใจเรื่องราว สติปัญญาทางสมองและประสบการณ์ทางสังคมของเด็กแต่ละคน อันเป็นพื้นฐาน สืบเนื่องของเด็กแต่ละคน เตรียมพร้อมที่จะรับประสบการณ์จากการเรียนการสอนอ่านในขั้นต่อไป ซึ่งในขั้นต้นเด็กจะสนใจและมีความอยากเรียนเฉพาะคำที่มีความหมายต่อตัวเด็กที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กจะสนใจเฝ้าดูการเขียนคำต่าง ๆ วิธีลากเส้นตัวอักษร รูปร่างของตัวอักษร การเปล่งเสียงคำนั้น ๆ และอ่านเสียงของพยัญชนะตัวนั้น ๆ เด็กจะพอใจในการอ่านตามเป็นคำ วลี ประโยค และจะพอใจในภาษาที่ใช้เรียนด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการพัฒนาการอ่านในภาวะแรก ๆ ของเด็ก ควรจะให้ประสบการณ์อย่างกว้างขวางอันเหมาะสมกับวัย มิใช่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะอ่านออก หรืออ่านได้เพียงอย่างเดียว มีกิจกรรมทางภาษาอีกมากมายหลายอย่าง เช่น การอ่านบทกลอนง่าย ๆ การมีเพลงกล่อมเด็กร้อง มีนิทานสนุก ๆ เล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ให้ภาพพจน์ จินตนาการแก่เด็ก เป็นกิจกรรมทางภาษาที่ควรจัดขึ้นให้กับเด็ก เพื่อนำไปสู่ความรู้สึกกับผิดชอบ สนุก และอยากเรียนภาษาไปด้วย ประสบการณ์จากกิจกรรมทางภาษาอย่างกว้างขวางเช่นนี้ จะนำไปสู่เนื้อหาทางความมุ่งหมายในการอ่านออกเขียนได้ในโอกาสต่อไป หรือเป็นพื้นฐานอันเป็นแบบแผนทางภาษาที่ควรจะมีต่อไป เช่น การฝึกออกเสียง โดยการเปล่งเสียง

พัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสะกดคำ การเขียนคำ เขียนวลี เขียนประโยคสั้น ๆ (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2531 : 112-114 ; อ้างอิงมาจาก จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. 2525 : 25)

ตามทฤษฎีของ ปิอาเจ มีขั้นตอนของการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาการอ่าน ดังนี้

ทฤษฎีที่ 1 ความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางกายและจิตวิทยา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กัน นับตั้งแต่เด็กเริ่มปฏิสนธิ ได้แก่ ระบบเซลล์ประสาท และเซลล์สมอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ในเรื่อง สุขภาพอนามัย การให้อาหาร การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ทฤษฎีที่ 2 การช่วยส่งเสริมให้ประสบการณ์ในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมแก่เด็ก เพื่อ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ และความเฉลียวฉลาด ด้วยเหตุนี้ผลจากการทดลองเอาเด็กมาเลี้ยงและศึกษาเกี่ยวกับอายุสมองปรากฏว่า อายุสมองเด็ก 2 คน ที่เกิดจาก มารดามีสติปัญญาทึบทั้งคู่ I.Q.46 และ 35 ตามลำดับ เมื่อส่งเด็กไปอยู่ในสถาบันบำบัดเกี่ยวกับ สติปัญญาทึบเป็นเวลา 8 เดือน I.Q. ของเด็กเปลี่ยนเป็น 77 และ 87 และพอ 1 ปี เด็กเปลี่ยนมา เกือบเท่าคนธรรมดา วิธีการเลี้ยงดู คือ จัดหาผู้หญิงมาดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น ร้องเพลงให้ ฟัง ให้ของเล่น พาเดินดูอะไรต่ออะไร เด็กได้รับความสนใจ ความรัก ความเอ็นดู ความอบอุ่น สิ่ง เหล่านี้เป็นยาชูกำลังให้เด็กเปลี่ยนได้และสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนภาษาและการเรียนอ่านมาก ฉะนั้น การค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ช่วยสนับสนุนให้เห็นว่า เด็กก่อนวัยเรียนนั้นมีความต้องการเป็นอย่างมากในเรื่อง ที่ครู โรงเรียน หรือศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือแม้แต่ในบ้านของเด็กเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง แม่บ้านใน สถานพยาบาล พี่เลี้ยงเด็กจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กวัยนี้ก่อน จึงจะช่วยปูพื้นฐาน เพื่อ พัฒนาการเรียนอ่านของเด็ก ตลอดจนการเรียนภาษาของเด็กในโอกาสต่อไป

ทฤษฎีที่ 3 การประสมกลมกลืนระหว่างการจัดประสบการณ์ทางภาษาในส่วน กว้าง ๆ เพื่อเสริมประสบการณ์ และเพื่อพัฒนาในทางการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมทางภาษาต่าง ๆ เช่น การเล่านิทาน การท่องกลอน การร้องรำทำเพลง การเล่นเกม การขีดหุ่น กิจกรรมเหล่านี้สามารถ ช่วยให้ได้มีพื้นฐานทางภาษากว้างขวางขึ้นในทางทักษะการเรียนภาษาโดยเฉพาะ เช่น การออกเสียง และการเขียนพัญชนะ สระ วรรณยุกต์ อ่านคำ วลี ประโยคได้ สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะโดยตรงเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน เป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่เห็นสมควรว่าจะนำมาสอนเด็กได้ในระยะใด

ทฤษฎีที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนภาษานั้น ควรจะเริ่มจากจุดสนใจของเด็กและความ สนุกเพลิดเพลิน ความพอใจ และสนใจอยากเรียน ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่จะต้องจัดกิจกรรม ขำ ๆ ให้เด็กได้เล่น ได้เรียนอยู่บ่อย ๆ เสมอ ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนและยั่วเย้าให้อยากเรียน

ทฤษฎีที่ 5 สมรรถภาพในการเรียน การอ่านจะดีหรือไม่ดีก็ตาม มีสาเหตุมาจาก ปัจจัยหลาย ๆ อย่าง อาจซับซ้อนและไม่ซับซ้อน แต่เป็นปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวข้อกัน

ทฤษฎีที่ 6 การวิเคราะห์ปัญหาเมื่อมีอะไรเกิดขึ้น เพื่อทราบสถานการณ์ขณะนั้น
ครูจะต้องศึกษาสาเหตุและทราบข้อมูลของปัญหาด้วย

ทฤษฎีที่ 7 วางวัตถุประสงค์ของความมุ่งหมายในเรื่องการสอนอ่าน หรือการแนะแนว
การอ่านว่า จะสอนหรือแนะแนวการอ่าน เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอะไร

1. เพื่ออ่านออก เพื่อทักษะในการอ่านเท่านั้น หรือ
2. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้อ่านในเรื่องของกระบวนการอ่าน กล่าวคือ
อ่านได้ มีทักษะดีเยี่ยม มีความสนใจ เข้าใจความหมาย และเอาไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านใน
เรื่องพัฒนาตนเอง
3. สามารถรู้จักที่จะเลือกอ่านสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตนได้

2.2.2 แนวความคิดของ บรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ (Jerome Bruner) เป็นบุคคลสำคัญเกี่ยวกับการสอนชนิด “discovery
Approach” โดยมีความคิดเกี่ยวกับการสอนว่า ในการสอนเรามุ่งหวังที่จะสอนให้คนมีส่วนร่วมใน
กระบวนการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เราสอนเนื้อหาแต่มีไว้เพื่อให้ท่องจำ แต่สอนเพื่อจะช่วยให้ได้
ผลิตผล (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2531 : 114-115 ; อ้างอิงจาก Bruner, 1960 : 34)

แนวความคิดเกี่ยวกับการอ่านตามทฤษฎีของ บรูเนอร์ นั้นจะเป็นการผสมผสาน
กระบวนการต่าง ๆ 3 กระบวนการ ต่อไปนี้เข้าด้วย ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนั้น อาจเกิดขึ้นเรียง
ตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

1. ขั้นค้นหาความรู้ (Acquisition) เป็นกระบวนการของการรวบรวมความรู้จากการ
อ่านใหม่ ๆ เข้าแทนที่ความรู้เก่า หรือเป็นการจัดระเบียบโครงร่างของความรู้ที่ได้รับมาให้เป็นระเบียบ
มากขึ้น
2. ขั้นดัดแปลงความรู้ (Transformation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงข่าวสาร
ความรู้ที่ได้รับมาจากการอ่าน ให้เกิดประโยชน์ต่อประสบการณ์ หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ หรือเกิด
แนวทางความคิดใหม่ ที่จะจัดระเบียบโครงร่างของข่าวสารความรู้เดิมนั้น เพื่อให้สัมพันธ์หรือต่อเนื่อง
กับสถานการณ์ หรือความรู้ใหม่
3. ขั้นประเมินผลความรู้ (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกับข้อ 2 โดย
ผู้เรียน หรือ ผู้อ่านจะประเมินว่า สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี หรือทำให้เกิดการเรียนรู้
ที่ก้าวหน้าขึ้นหรือไม่เพียงไร เป็นต้น

จากแนวคิดของ บรูเนอร์ สามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้คือ ผู้อ่านเมื่ออ่านไปแล้วได้รับ
ความรู้ใหม่ว่า การจัดทำขนมที่ไม่ให้บูดงายนั้นจะต้องทำอย่างไร เมื่อทราบแล้วก็นำมาดัดแปลงกับ
ความรู้เก่าที่ผู้อ่านรู้แต่เพียงว่า การทำขนมนั้นทำอย่างไร และเมื่อมาถึงขั้นประเมินผลก็พอสรุปได้ว่า

ควรจะลดส่วนผลอะไรและใส่อะไรเพิ่มจากความรู้เก่าและใหม่ที่ได้มาทั้งสองอย่างมาประเมินผลครั้งสุดท้ายอีกทีหนึ่ง เพื่อไม่ให้ชนมมุด

จากทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ต่างก็มีความน่าสนใจแตกต่างกันไป แต่ทฤษฎีที่น่าสนใจในการนำมาใช้ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีของ ปิอาเจ (Piaget) ซึ่งให้ความสำคัญของการพัฒนาการมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดและแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยเฉพาะในช่วงของเด็ก ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญ เพราะเป็นช่วงของการเริ่มเรียนรู้ทางภาษา เป็นวัยที่เรียนรู้จากการสัมผัสไปสู่การรับรู้จะต้องมีการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้จับต้อง ได้พูด เพื่อนำไปสู่การรับรู้และมโนภาพ และเพื่อจะก่อให้เกิดพัฒนาการการอ่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านต่อไปนั้น กิจกรรมที่สามารถปลูกฝังและควรจัดให้กับเด็กประถมศึกษา เพื่อให้มีความสามารถเรียนรู้ทางด้านภาษา การอ่าน และเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้น จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการเด็กเป็นหลัก และการให้ความสำคัญกับผู้ใกล้ชิดกับเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ หรือครูประจำชั้น จะต้องเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี ให้ความอบอุ่น เข้าใจธรรมชาติของเด็ก การบอกให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่าน จัดหาหนังสือให้เด็กได้อ่านตามความสนใจ อ่านหนังสือให้ เด็กฟัง การเป็นแบบอย่างในการอ่าน การแสดงให้เด็กเห็นว่า การอ่านหนังสือมีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การอ่านช่วยให้เกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน มีการรับหนังสือพิมพ์ หรือวารสารต่าง ๆ เป็นประจำ จัดมุมหนังสือภายในบ้าน ง่ายและสะดวกต่อการหยิบจับไปอ่าน การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจของเด็ก การเสริมแรงให้กำลังใจกับเด็ก เช่น การให้รางวัลในวันเกิด หรือวันสำคัญต่าง ๆ เป็นหนังสือให้กับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นเจ้าของหนังสือ หรือให้รางวัลที่เด็กชอบ เมื่อเด็กอ่านหนังสืออย่างสนใจด้วยตนเอง แต่การเสริมแรงต้องระวัง ต้องให้รางวัลทันทีหลังจากเกิดพฤติกรรมที่เรากำลังต้องการ และไม่ให้รางวัลกับเด็กมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น หรือบอยจนเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ต้องการไม่แท้จริง แต่เป็นการทำเพื่อให้ได้รางวัลเท่านั้น

3.3 ความหมายของนิสัยรักการอ่าน

มุสตี ฏูอินทร์ (2529 : 58) กล่าวว่า ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน คือ ผู้ที่ชอบอ่านหนังสือทุกประเภท เมื่อมีเวลาว่างจะหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน มีสมาธิในการอ่าน ชอบซื้อหนังสือ หรือ ขอยืมหนังสือมาอ่าน รู้จักเก็บและถนอมหนังสือเป็นอย่างดี

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538 : 34) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การใฝ่รู้ใฝ่เรียนในการอ่านและอ่านจนเคยชิน แม้ว่าจะมีปัญหา หรืออุปสรรคต่อการอ่าน แต่ก็ยังมีความตั้งใจอ่านต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ โดยผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุสำหรับการอ่าน อ่านได้ทุกสถานที่ทุกโอกาสและใช้เวลาว่างไปเพื่อการอ่านมากกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ๆ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 86) ได้กล่าวไว้ว่า นิสัยรักการอ่าน คือ การชอบอ่าน จนเป็นนิสัย สนใจอ่านตลอดเวลา ชอบอ่านหนังสือและเอกสารทุกชนิด ทุกประเภท อาจจะเรียกคนที่มีนิสัยรักการอ่านว่าเป็น “หนอนหนังสือ” (Bookworm)

จากความหมายของนิสัยรักการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น คำว่า “นิสัย” หมายถึง ความประพฤติที่เคยชิน กระทำเป็นกิจวัตรทุกวัน ซึ่งเมื่อทราบนิสัยของบุคคลใดแล้ว จะทำให้สามารถคาดเดาได้ถึงสิ่งที่หรือพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง หรือใกล้เคียงส่วน “การอ่าน” เป็นการเข้าใจความหมายจากตัวอักษร รวมทั้งสัญลักษณ์ แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วคำว่า “นิสัยรักการอ่าน” หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาในการอ่าน การชอบอ่าน การอ่านอย่างบ่อยครั้ง หรืออ่านจนเป็นนิสัยนั่นเอง

การที่บุคคลจะมีนิสัยรักการอ่านได้ ควรยึดหลักการอ่านต่อไปนี้ (มุสตี กุญอินทร์, 2529 : 424-464)

ประการแรก อ่านโดยใช้วิจารณญาณ คิดหาเหตุผล ไตร่ตรองดูว่า เนื้อหาที่อ่านมีความน่าเชื่อถือเพียงใด มีความหมายอื่นแอบแฝงอยู่หรือไม่ ควรรู้จักประสงค์และเจตนาของผู้เขียน คิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล พิจารณาว่า สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ และประเมินคุณค่าของเนื้อหาที่อ่าน การอ่านโดยใช้วิจารณญาณจะช่วยให้อ่านพัฒนาความคิดและการใช้เหตุผลได้ดี

ประการที่สอง รู้จักอ่านเพื่อหาความรู้ อ่านหนังสือที่ให้ความรู้ต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักการหาแหล่งความรู้ รู้จักพิจารณา และจับใจความสำคัญของเนื้อหาที่ได้อ่าน รู้จักศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ ได้แก่ ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือและสื่อประกอบเนื้อหาในหนังสือ เพื่อให้สามารถอ่านเนื้อหาสาระได้เข้าใจเป็นอย่างดี รู้จักใช้หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้ห้องสมุดด้วย

ประการที่สาม รู้จักอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ชาบซึ่งในสิ่งที่อ่านและได้เพิ่มพูนประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น

นิตดา นาคศรีเจริญสุข (2536 : 76-82) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของความเป็นนักอ่านที่ดีประกอบด้วย 6 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน การบันทึก จดจำสาระสำคัญจากการอ่าน การตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวม หรือบันทึกเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อ่านทบทวนมีสมาธิในการอ่าน

2. มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน มีความพอใจ ความสนใจ ความรู้สึกยินดี ที่ได้อ่านหนังสือ หรือหาหนังสือมาอ่าน เช่น ซื้อหนังสือเมื่อมีโอกาส รู้สึกดีใจเมื่อได้รับหนังสือเป็นของขวัญ

3. มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้จากการอ่าน การขวนขวายหนังสือมาอ่านหาโอกาสเพื่อการอ่าน ใช้เวลาว่างในการอ่าน รู้จักแหล่งสำหรับค้นคว้าหนังสืออ่าน ไปนิทรรศการงานแสดงหนังสือ

4. มีลักษณะท่าทางที่ถูกต้อง รู้ลักษณะท่าทางการกระทำ หรือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการอ่าน

5. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านให้มากที่สุด

6. มีวิจรรย์ญาณในการอ่าน มีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน รู้และเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เขียน สามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น

จากความหมายของนิสัยรักการอ่านตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การแสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเป็นการอ่านที่กระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งอ่านได้บ่อย ๆ อ่านได้นาน พฤติกรรมที่บ่งบอกให้ทราบว่าบุคคลมีนิสัยรักการอ่าน ตัวอย่างเช่น การใช้เวลาว่างโดยการอ่านหนังสือ การซื้อ หรือยืมหนังสือมาอ่านหาโอกาสเพื่อการอ่าน การใช้บริการห้องสมุด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน และการกำหนดจุดประสงค์ในการอ่าน เป็นต้น

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 86) ได้กล่าวไว้ว่า องค์การที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ได้แก่

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสืออ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ

2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจน่าเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียนไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและบรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหาได้วาที แสดงละคร สันทนาเรื่องหนังสือ ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าบ้าน โรงเรียน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการประสานร่วมมือร่วมใจที่จะช่วยกันส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการอ่านหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือส่งเสริมและพัฒนาการอ่านด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้มี ความสนใจและรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อันจะเกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กเองในปัจจุบันและในอนาคต

3.4 พัฒนาการในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

การอ่านจะมีความสำคัญต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (อรสา กุมาริ ปุณฺหุต. 2524 : 192-203)

1. พัฒนาการด้านการใช้ภาษา ช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่สามารถสื่อความหมายด้วยวิธีการพูดได้ ช่วยให้เด็กมีทักษะในการพูดและการฟังที่ดี รวมทั้งสามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้กว้างขวาง ซึ่งเด็กจะทบทวนหรืออ่านซ้ำเองได้

2. พัฒนาการด้านสังคม การอ่านช่วยพัฒนาพฤติกรรมเด็กทางด้านสังคม ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยให้เด็กได้รับความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

เช่น การรู้จักทักทาย การรู้จักขอบคุณ การเกรงใจ เป็นต้น

2.2 ช่วยให้เด็กได้พบเห็นแบบอย่างที่ดีในการเลือกปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องดีงาม

เช่น เรื่องการรักษาคำพูด เรื่องความซื่อสัตย์ การอดออม ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น

2.3 ช่วยให้เด็กเกิดความคิด หรือรู้จักตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น และการอ่านยังเป็นเครื่องมือสำคัญ สำหรับโน้มน้าว หรือชี้ให้เห็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสไตร่ตรอง เพื่อเลือกปฏิบัติได้ เช่น การละเว้นเสพยาเสพติด เป็นต้น

2.4 เนื้อหาสาระจากการอ่าน ช่วยให้เด็กเลือกแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อเด็กมีความรู้สึกโกรธ หรือไม่พอใจ แทนที่จะแสดงกริยาพุ่มพวย หรือพูดหยาบคาย เด็กก็อาจจะระงับพฤติกรรมเหล่านั้นเสีย นอกจากนี้ ถ้าเด็กได้อ่านมาก เด็กอาจพบว่า ตัวละครในเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กได้อ่านนั้น อาจได้รับความทุกข์ทรมาน หรือพบกับปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ มากกว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กกำลังประสบอยู่ จึงทำให้เด็กมีกำลังใจและสามารถควบคุมตัวเองได้เป็นต้น

2.5 ทำให้เด็กเกิดอุดมการณ์ในการปฏิบัติ และทำให้เกิดแรงจูงใจในอันที่จะปรับปรุงตนเองและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

2.6 ช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมได้ดีขึ้น เช่น การแก้ไขพฤติกรรมของตนที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน การรู้จักเข้ากลุ่มเพื่อน รู้จักวิธีแก้ปัญหา รู้จักวิธีประนีประนอมสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

2.7 ช่วยให้เด็กได้ปรับพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งแบบแผนในสังคม เช่น รับรู้โทษของการพูดปด การใช้สรรพนาม การปฏิบัติตนในสังคม เป็นต้น

3. พัฒนาการด้านอารมณ์ ในการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของเด็ก ต้องทราบถึงพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนแล้วจึงคัดเลือกหนังสือที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์อันถึงปรารถนาแต่ละประเภท เช่น การจัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักภายในครอบครัว ความเมตตาของบิดามารดา ความเสียสละ ฯลฯ ให้เด็กอ่าน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์เกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งในที่นี้ขอยกตัวอย่างเนื้อหาของหนังสือที่มีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประเภทเทพนิยาย ช่วยให้เด็กได้อารมณ์เพื่อฝัน เกิดจินตนาการและช่วยขัดเซาะความรู้สึกขาดแคลนความรัก

3.2 ประเภทเบาะสมอง ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

3.3 ประเภทต่อสัมผัสจูงใจ ช่วยให้เด็กได้รับความรู้สึกตื่นเต้นอยากรู้ อยากเห็น

3.4 ประเภทศาสนา ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกต่อสิ่งที่ดีงาม และต้องการประพฤติตน

เป็นคนดี

3.5 ประเภทท่องเที่ยวผจญภัย ช่วยให้เด็กได้รับความตื่นเต้นตื่นใจมีอารมณ์ที่แจ่มใส

3.6 ประเภทความรักช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์แช่มชื่นเบิกบาน สร้างความหวัง

3.7 ประเภทเรื่องชีวิตจริง ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์ที่คล้อยตามเนื้อเรื่อง เกิดการ

เปรียบเทียบระหว่างชีวิตในหนังสือกับชีวิตของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ เห็นใจ สงสาร และเข้าใจชีวิตที่ดีขึ้น

3.8 ประเภทสยองขวัญ ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์หวาดวิตก กลัว และขาดความ
เชื่อมั่นในตนเอง

3.9 ประเภทสอนใจ ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์ที่เป็นความรู้สึกอยากเป็นคนดี

3.10 ประเภทชีวิตครอบครัว ช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์รู้สึกเห็นอกเห็นใจ ปรองดอง
รักใคร่สามัคคีกัน

4. พัฒนาด้านสติปัญญา หนังสือจัดได้ว่า เป็นอาหารทางจิตใจและสติปัญญาของ
มนุษย์ทุกคน เด็กที่ได้อ่านหนังสือ จึงมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการพัฒนาสติปัญญา
ของตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ สติปัญญาของมนุษย์จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็น
ลำดับ จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละช่วงอายุในด้านต่าง ๆ ซึ่งหนังสือก็เป็น
อีกหนึ่งประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านสติปัญญาเช่นกัน มนุษย์จะได้รับความรู้ ข้อคิดเห็น
วิธีการ ได้รู้จักความจริง สภาพปัญหา จากการอ่านหนังสือแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น หนังสือสารคดี
ท่องเที่ยว จะให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมนุษย์ในสภาพทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ
หนังสือด้านวรรณคดี ช่วยให้ทราบถึงความงดงามของภาษา สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อถือ และ
วิธีแก้ปัญหาของคนในยุคหนึ่ง ๆ การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ปัญหา การสรุปปัญหา เป็นต้น

การอ่านยังช่วยพัฒนาลักษณะทางด้านจิตใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
ชไมพร เจริญสิน (2525 : 49 - 51) ที่ได้ทำวิจัยเชิงทดลอง ในกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีประวัติยาเสพติด
ที่มีอายุระหว่าง 14 - 18 ปี จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง อ่านหนังสือซึ่งผ่านการคัดเลือกแล้วว่า
มีเนื้อหาที่จะช่วยลดความวิตกกังวล แต่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองเป็นเวลา 2 เดือน และมีการ
อภิปรายถึงหนังสือที่อ่านทุกสัปดาห์ด้วย ผลการทดลองพบว่า เยาวชนดังกล่าวมีความเชื่อมั่นในตนเอง
สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเพ็ญ ทาเกิด (2534 : 51 - 54) ที่ทำ

วิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาสุขปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเป็นเวลา 8 สัปดาห์ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่ม 20 คน

กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ และมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

กลุ่มถัดมาเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ

กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน

ผลการทดลองพบว่า เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ มีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเพียงอย่างเดียว และนักเรียน ทั้งสองกลุ่มยังมีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่คัดเลือกมาแล้วอย่างเหมาะสม นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ถูกต้อง จากหนังสือและเลียนแบบด้วยการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่านมีความสำคัญอย่างมากต่อเด็กในวัยประถมศึกษา เพราะนอกจากเด็กจะได้รับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจแล้ว เด็กที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมได้รับประสบการณ์ความรู้อย่างกว้างขวาง ได้รับการเปิดโลกทัศน์เพิ่มขึ้น มีความคิดที่ลึกซึ้ง ได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจจากการอ่าน สามารถผ่อนคลายความตึงเครียด ได้รับประสบการณ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น รู้จักการปรับตัว รวมทั้งถ้าเด็กมีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อโตขึ้นเด็กจะเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักเลือกอ่านในเรื่องที่มีประโยชน์ หรือเรื่องประเภทที่ตนต้องการอ่านได้เสมอ อาจจะได้ในปริมาณมากเท่าที่ตนต้องการ และสามารถหลีกเลี่ยงเรื่องที่ไร้สาระ หรือมีโทษได้ด้วย ดังนั้น ผู้มีนิสัยรักการอ่านซึ่งชอบเรื่องที่มีประโยชน์จะเป็นบุคคลที่รักในความก้าวหน้า และจะเป็นพลเมืองที่ดีมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

3.5 พัฒนาการและความสนใจของเด็กประถมศึกษา

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรทราบถึงพัฒนาการและความสนใจของเด็กในวัย ต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งพอจะแบ่งได้ดังนี้ (อรสา กุมาริ ปุกหุด. 2524 : 205-206)

1. วัยก่อนเข้าเรียน (ประมาณ 3 - 6 ขวบ) เด็กในวัยนี้มักจะมีลักษณะความสนใจและพัฒนาการ ดังนี้

1.1 มีความสนใจช่วงสั้น ๆ ประมาณ 10-15 นาที และเปลี่ยนความสนใจบ่อย

1.2 มีความสนใจต่อสิ่งที่แปลกใหม่อยู่เสมอ ความเจริญทางด้านภาษาเป็นไปอย่าง

รวดเร็ว

1.3 สามารถเล่าเรื่องที่ตนเองได้พบเห็นให้ผู้อื่นฟัง แต่อาจยังลำดับเหตุการณ์ คลาดเคลื่อนไปบ้าง

1.4 สนใจที่จะเลียนแบบทั้งด้านการใช้ภาษาและท่าทาง

1.5 สนใจที่จะพูด หรือท่องคำคล้องจองง่าย ๆ

1.6 ชอบฟังนิทาน หรือเรื่องเล่าที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง

หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ได้แก่ หนังสือที่มีภาพสวยงาม เช่น สมุดภาพ พจนานุกรม ภาพ ตลอดจนนิทานภาพ ซึ่งใช้รูปภาพเพื่อให้ทราบเรื่องราวได้โดยไม่ต้องอ่านเนื้อเรื่อง

2. วัยประถมศึกษาตอนต้น (ประมาณ 6 - 9 ขวบ) เด็กในวัยนี้มักจะมีลักษณะ ความสนใจและพัฒนาการ ดังนี้

2.1 มีช่วงของความสนใจยาวขึ้น คือ ประมาณ 15 - 20 นาที

2.2 สนใจที่จะทดลอง เลียนแบบ และแสดงออกตามความคิดเห็นของตนเอง และ ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตนเองมากขึ้น

2.3 ในการรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ต้องการให้ตนเองมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.4 สนใจเรื่องราวที่เพ้อฝัน สนุกสนาน เรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความถูกต้อง

หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้อาจเป็นเรื่องที่สนุกสนานต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับกิจกรรม แปลก ๆ เกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เป็นต้น

3. วัยประถมศึกษาตอนต้นช่วงหลัง (ประมาณ 9 - 11 ขวบ) เด็กในวัยนี้มักจะมี ลักษณะความสนใจและพัฒนาการ ดังนี้

3.1 ช่วงของความสนใจ ประมาณ 20 - 30 นาที

3.2 มีความสนใจต่อเพื่อน ๆ บุคคล สถานที่ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้น

3.3 สนใจที่จะหาตัวอย่างที่จะยึดถือเป็นแบบปฏิบัติ และสนใจที่จะหาความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มากขึ้น

3.4 สามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้ฟัง ได้อ่าน หรือได้พบเห็นได้มากยิ่งขึ้น

3.5 สนใจเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกีฬา การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ

หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ได้แก่ หนังสือที่ท้าทายให้เกิดความคิดต่าง ๆ หรือ แนะนำถึงวิธีการที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพจิต คติสอนใจ ให้แนวคิด แนวปฏิบัติที่ดีงาม ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยต่าง ๆ เป็นต้น

4. วัยประถมศึกษาตอนปลาย (ประมาณ 12 - 14 ปี) เด็กในวัยนี้มักจะมีลักษณะ ความสนใจและพัฒนาการ ดังนี้

4.1 มีช่วงของความสนใจ ประมาณ 30 - 45 นาที

4.2 เริ่มมีความสนใจแตกต่างกันเป็นเรื่องของชายและหญิง เช่น เด็กชายส่วนใหญ่สนใจเรื่องเครื่องจักรกลไทด่าง ๆ เด็กหญิงส่วนใหญ่สนใจเรื่องการเดินทาง เป็นต้น

4.3 สนใจประติษฐ์สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองพอใจ

4.4 สนใจการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน โดยการเลือกอ่านหนังสือหลายประเภทมากขึ้น

4.5 เริ่มสนใจที่จะคิดว่า ตนเองจะประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ชอบได้อย่างไร

4.6 เริ่มสนใจที่จะพูดถึง หรือวิจารณ์ตัวละครในเรื่องที่อ่านได้

หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ได้แก่ หนังสือประเภทเรื่องสั้นเรื่องยาวที่มีแนวคิดที่ดีต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย ประวัติบุคคลสำคัญ ตลอดจนสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จินตนา ท้าสระ (2530 : 47 – 48) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงความสามารถในการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับหนังสือหมุนเวียนมีความสามารถในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านสูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วิทยา วิมลถนนอม (2530 : 94 – 103) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล ผลการศึกษา พบว่า บทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล มีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนทัศนคติในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับนิสัยรักการอ่าน

อภิภูชิต พุทธมาตย์ (2531 : 56 – 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 81 – 85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการ ของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็นและนิสัยรักการอ่านกับความถึ

ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากจะมีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันกับนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคุณสมบัติส่วนตัวที่ต่างกัน คือ กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดมากจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อว่างจากกิจกรรมอื่น ส่วนผู้เข้าใช้ห้องสมุดน้อยจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อครูสั่งให้เข้าค้นคว้าทำรายงาน งานอดิเรกที่กลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดชอบเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 คือ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และวาดรูป ส่วนกลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุดน้อยชอบดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ และไปเที่ยวตามลำดับ

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2534 : 63 – 67) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากผู้ปกครองในระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับมาก และได้รับการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียนในระดับน้อย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

สุพจน์ พันธนียะ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมรักการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมรักการอ่าน เลือกอ่านแต่เนื้อหาที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ที่ได้คะแนนจากการวัดระดับมุ่งอนาคต คิดคะแนนเฉลี่ยรวมของกลุ่ม คะแนนสูงกว่าแสดงว่า มีระดับมุ่งอนาคตสูง คะแนนต่ำกว่าแสดงว่า มีระดับมุ่งอนาคตต่ำ สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่มีมุ่งอนาคตสูง ชาย 3 คน หญิง 5 คน มุ่งอนาคตต่ำ ชาย 5 คน หญิง 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยมาตรวัดลักษณะมุ่งอนาคต มาตรวัดพฤติกรรมรักการอ่าน แบบสอบถามภูมิหลัง และตัวแบบ กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับตัวแบบการ์ตูน ชีวประวัติ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับตัวแบบบทความ ชีวประวัติ กลุ่มควบคุมได้รับชีวประวัติบรรยาย ทำการทดลองวันละ 1 กลุ่ม สลับกันไป กลุ่มละ 6 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที

หลังสิ้นสุดการทดลองทำการวัดพฤติกรรมรักการอ่านและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง แบบสามทาง และใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมน-คูลส์ เมื่อพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล คือ ลักษณะมุ่งอนาคตที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีระดับมุ่งอนาคตสูง มีพฤติกรรมรักการอ่านสูงกว่านักเรียน ตัวแปร

แบบการตูนชีวประวัติ ตัวแปรแบบบทความชีวประวัติ และตัวแปรแบบชีวประวัติบรรยาย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า วิธีการทั้งสามวิธีทำให้พฤติกรรมการอ่านของนักเรียนไม่แตกต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับตัวแบบ 3 ลักษณะ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและตัวแบบ 3 ลักษณะส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านโดยอิสระต่อกัน

โสภณ สุวรรณวงศ์ (2536: บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขตสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530 – 2534 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขตและครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีความเห็นว่า เนื้อหา หลักการ และจุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการเขต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ๔ ได้แก่บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง และยังมีความเห็นว่าการดำเนินการเรื่องวิชาการ กิจกรรมการพัฒนานักวิชาการ การวัดและประเมินผล และการวิจัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางด้วย

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ในการประเมินโครงการ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูผู้ผ่านการอบรมโดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษา ผลการประเมินพบว่า ข้าราชการครูผู้ผ่านการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเห็นว่า โครงการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งในโดยรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับความเหมาะสมจากสูงที่สุดลงไปดังนี้คือ ด้านกระบวนการจัดการอบรม ด้านผลผลิต ด้านปัจจัยแวดล้อม และด้านปัจจัยเบื้องต้น และยังพบว่า ข้าราชการครูผู้ผ่านการอบรมที่มีเพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว และระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ โครงการไม่แตกต่างกัน ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไป ได้แก่ สถานที่ฝึกอบรมอยู่ไกลเกินไป ควรจัดอบรมต่อไป เพราะเป็นโครงการที่มีประโยชน์ ควรให้ครูเข้าร่วมโดยสมัครใจเองมิใช่บังคับคำสั่ง ระยะเวลาในการฝึกอบรมน้อยไป ควรมีการติดตามผล ควรจัดให้มีการสัมมนาสังสรรค์สมาชิก เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะเป็นการพบทวนหลังจบการอบรมไปแล้ว

ภัทรินทร์ วิศิษฎ์ศักดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณมีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง

3. ด้านกระบวนการ พบว่า กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

4. ด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงานโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี
นิสักรักการอ่านของกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสักรักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

1. ค่าเฉลี่ยนิสักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสักรักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสักรักการอ่านอยู่ในระดับมาก

2. ความแตกต่างเกี่ยวกับนิสักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสักรักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า นิสักรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ส่งเสริมนิสักรักการอ่าน มีนิสักรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมนิสักรักการอ่าน มีนิสักรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

เกสสุรางค์ สักกะบุชา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสักรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสักรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2538 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีนิสักรักการอ่านที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 16 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรและสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ แบบแผนของการทดลองใช้แบบ Randomized Control Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามนิสักรักการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Match Pairs Signed – Ranks test) และการทดสอบของ แมนวิทนี (The Man Whitney U test) ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีนิสักรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีนิสักรักการอ่านมากขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีนิสักรักการอ่านมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีนิสักรักการอ่านมากขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงพร พวงเพ็ชร (2541 : 87-96) ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 416 คน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนหญิงได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวม ด้านการให้ความรู้ ด้านการเป็นตัวแบบ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม สูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีสถานภาพการพักอาศัยแตกต่างกัน ได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยมีการศึกษาสูงสุดในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา ได้รับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยรวม ด้านการเป็นตัวแบบ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม สูงกว่านักเรียนที่บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และนักเรียนที่ รายได้รวมต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน มีนิสัยรักการอ่านไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ นักเรียนหญิงมีนิสัยรักการอ่านมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีที่พักอาศัยแตกต่างกันมีนิสัยรักการอ่านที่ไม่แตกต่างกัน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่าน การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่ด้าน “การจัดสภาพแวดล้อม” ทำนายนิสัยรักการอ่านได้สูง

ชุมจิรา เลหาบุตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย จากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับการอ่านตามความสนใจในมุมหนังสือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนชุมชนวัดบางชัน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ จำนวน 40 คน โดยเรียงลำดับจากคะแนนต่ำสุดขึ้นไป แล้วสุ่มแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน รูปแบบของการวิจัยเป็นแบบทดลองด้วยการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง การดำเนินการทดลองใช้เวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นในสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 8 เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบมีความเที่ยง 0.96 ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามความสนใจ มีพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามความสนใจ มีพฤติกรรมในการใช้หนังสือก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรมวิชาการ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้รูปแบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) เป็นแนวทางในการประเมินผลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการทำงาน (Process) และด้านผลผลิต (Product) และศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผลการประเมิน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ โดยรวมมีความเพียงพออยู่ในระดับต้องปรับปรุง

3. ด้านกระบวนการทำงาน (Process) พบว่า การดำเนินงาน ลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการประเมินผล โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุงการประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. ด้านผลผลิต (Product) พบว่า ผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

นิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการอ่านหนังสือ โดยนักเรียนจะอ่าน 2 - 3 วันต่อครั้ง

ปิยากร แสงบัวท้าว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย จำนวน 20 คน ซึ่งได้รับการสุ่ม อย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามนิสัยรัก การอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปราณี ประคำผอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครอง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ ระหว่าง 5 - 6 ขวบ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอนุบาลท่าหลวง อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) อาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรมด้วยความเต็มใจ 2) สามารถอ่านหนังสือออกและเขียนได้ 3) สามารถเข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรม มีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมในสัปดาห์แรกจำนวน 40 คน และมีผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่เริ่มจนจบการดำเนินการของโปรแกรมจำนวน 20 คน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน ใช้เวลาทดลอง 10 สัปดาห์ แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ One - Group Pretest Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบลน (Blain, 1983 : 125 – A) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่าน และไม่มีประสบการณ์ในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาเปรียบเทียบจากอายุ ภูมิภาค ความสามารถในการอ่าน ความแตกต่างของปัญหาที่เกี่ยวกับความสามารถในการอ่าน การวิเคราะห์คำศัพท์และศึกษานิทานของผู้ปกครองว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมในบ้าน เพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านมากน้อยเพียงใด อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เด็กสามารถอ่านได้ก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้จำแนกเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอ่าน และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน โดยใช้แบบทดสอบและแบบประเมินผลเด็กกลุ่มละ 10 คน แล้วจึงสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครู ผู้สอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านจะมีความสนใจเรื่องราวที่มีสาระยุ่งยาก ให้ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ชอบอ่านหนังสือที่มีข้อเท็จจริง พจนานุกรม สารานุกรม เด็กกลุ่มนี้จะมีความคิดดีเลิศ เป็นเด็กที่สมบูรณ์ทุกด้าน ไม่เคยประสบความล้มเหลวในชีวิตมาก่อน มีความร่าเริง และมีการปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน นอกจากนั้นยังทำแบบทดสอบความสามารถใน

การอ่าน การวิเคราะห์คำศัพท์ได้ในระดับคะแนนที่ดีกว่าเด็กที่ไม่มี ประสบการณ์ในการอ่าน การวิเคราะห์คำศัพท์ไม่แตกต่างกันในบทบาทที่เกี่ยวกับการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง พาไปห้องสมุด ให้ดูโทรทัศน์การศึกษา แต่มีความแตกต่างกันในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพูดคุยอภิปราย สอบถามเรื่อง ที่อ่านจากหนังสือให้เด็กฟัง โดยที่ผู้ปกครองกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอ่านมีความถี่ในการปฏิบัติ มากกว่าผู้ปกครองกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่านมาก่อน

บรูมเฮด (Broomhead, 1987 : Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู เชื้อชาติ และความสามารถในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มี เชื้อชาติ ต่างกัน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับเกรด 5 และเกรด 6 จากโรงเรียนขนาดกลาง ที่ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกของรัฐลอสแอนเจลิส โดยสอบถามจากการรับรู้ของนักเรียน แบบสอบถามที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และความสามารถในการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับเชื้อชาติ และระหว่างเชื้อชาติกับความสามารถ ในการอ่าน ผลการวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของครอบครัวว่า มีผลต่อการอ่านของนักเรียน

โบลท์ (Bolt, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเลือกหนังสือ มาไว้ในบ้าน ระดับการศึกษาของบิดามารดา ที่ตั้งของโรงเรียน (ในเมืองและชนบท) เพศ ระดับ ชั้นเรียน และอายุ ที่มีต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน นอกจากนั้น ยังศึกษาไปถึงตัวแปร จากทางครอบครัวในด้านนิสัยรักการอ่านของบิดามารดา พี่เลี้ยง ความคาดหวังของบิดามารดา การ ใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็ก การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม กิจกรรมเสริม หลักสูตรของเด็ก การเข้าถึง และการใช้วัสดุในการอ่าน ในการวิจัยนี้ได้เน้นถึงบทบาทของบิดามารดาที่มีต่อพัฒนาการในการอ่าน ของเด็กและได้แนะนำว่า ความสามารถในการอ่านเกิดจากการเห็นความสำคัญในการอ่านของครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็ก และการมีวัสดุเพื่อการอ่านในบ้านอย่างพอเพียง กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักเรียนระดับเกรด 4 เกรด 6 และเกรด 8 จำนวน 314 คน ซึ่งสุ่มมา จากโรงเรียนในเมืองนิวยอร์กแลนด์ และเมืองลาบราเดอร์ ในประเทศแคนาดา โดยเป็นโรงเรียนใน ชนบท 5 โรงเรียนและในเมือง 2 โรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียน เหล่านี้ เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบทดสอบมาตรฐานวัดความสามารถในการอ่าน และแบบสอบถามจากบิดามารดาในเรื่องการส่งเสริม ให้เด็กอ่านหนังสือภายในบ้าน โดยสถิติที่ใช้คือ คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสหสัมพันธ์แบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทางการอ่านที่บ้านของนักเรียนมีอิทธิพลในทางบวกต่อความสามารถในการอ่านของนักเรียน อย่างมี นัยสำคัญก็คือ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ส่วนตัวแปรอื่นนั้นมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ซึ่งได้แก่

นิสัยรักการอ่านของบิดามารดา การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากวัสดุเพื่อการอ่านและความคาดหวังของบิดามารดา

ลี (Lee, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการของการอ่านออกเขียนได้ของเด็ก โดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 45 คน และเด็กวัยประถมต้น 40 คน ซึ่งพบว่าบิดามารดาของเด็กทั้งสองกลุ่มนี้ให้การสนับสนุนเด็กแตกต่างกันตามระดับชั้นเรียน โดยไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการอ่าน ซึ่งเมื่อแบ่งเด็กออกตามคะแนนความสามารถในการอ่านพบว่า บิดามารดาของเด็กจากทั้งสองกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง เป็นผู้สนับสนุนการอ่านให้กับเด็กมากกว่า บิดามารดาของเด็กที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อม ทางบ้านมีความสัมพันธ์กับคะแนนการอ่านและเขียนของเด็ก โดยเด็กอนุบาลที่อ่านได้ดีกว่าจะมีบุคคลใกล้ชิดที่ชอบอ่าน มีอุปกรณ์ที่สนับสนุนการอ่านและเขียน บิดามารดาเป็นผู้ฟังเด็กอ่าน หรือร่วมกันอ่านบ่อยครั้ง และไม่ได้เชื่อในเรื่องการสอนอ่านโดยตรงแต่เพียงอย่างเดียวว่า มีผลต่อความสามารถในการอ่านของเด็กมากกว่าเด็กที่อ่านได้น้อยกว่า ส่วนเด็กประถมต้นที่อ่านได้ดีมีความสนใจในการอ่าน มีบิดามารดาเป็นผู้ฟังเด็กอ่านบ่อยครั้ง หรือบิดามารดาสนใจในการอ่านของเด็ก และบิดามารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าเด็กที่มีคะแนนการอ่านต่ำกว่า ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อพัฒนาการทางการอ่านออกเขียนได้ พบว่าพัฒนาทางการอ่านของเด็กอนุบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการศึกษาของบิดามารดา ความถี่ในการฝึกเขียนหนังสือที่บ้าน ความสนใจในการอ่าน และปริมาณการอ่านให้เด็กฟัง ส่วนพัฒนาการทางการเขียนของเด็กอนุบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความถี่ในการฝึกเขียน การเอาใจใส่ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดาและความสนใจในการอ่าน ในส่วนของพัฒนาการทางการอ่านของเด็กประถมต้น พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของบิดามารดา ความถี่ของการเขียนหนังสือของบิดามารดาที่บ้าน และการฟังเด็กอ่าน แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความถี่ในการสอนอ่าน ส่วนพัฒนาการทางการเขียนของเด็กประถมต้น พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความถี่ในการฝึกเขียนคำและเรื่องจากที่บ้าน การที่บิดามารดาอ่านร่วมกับเด็กและความพึงพอใจของบิดามารดา แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความถี่ในการสอนอ่าน

ลิว (Liu, 1992 ; อ้างถึงในดวงพร พวงเพชร , 2541 : 43) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยภูมิหลังทางครอบครัว การกระตุ้นจากครอบครัว เวลาที่ใช้สำหรับการอ่านและลักษณะทางจิตสังคม ได้แก่ ความวิตกกังวล มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตน และแรงจูงใจในการเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับไฮสคูล ชาย 846 คน หญิง 1,003 คน ด้วยสถิติแบบ LISREL ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางครอบครัว มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตน และเวลาที่ใช้สำหรับการอ่าน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ส่วนการ

กระตุ้นจาก ครอบครัว และแรงจูงใจในการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน แต่ทั้งสอง ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้สำหรับการอ่าน ส่วนความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการอ่าน

สเตลเทนแคมป์ (Steltenkamp, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและนิสัยในการอ่านของนักเรียนระดับไฮสคูล โดยสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ความพอใจ สภาพแวดล้อมจากครอบครัว เพื่อนและโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการอ่านสิ่งพิมพ์ในระดับบ่อย โดยอ่านนิตยสารมากที่สุด นักเรียนที่อ่านมากเป็นผู้ชอบอ่านและได้รับการส่งเสริมให้รักการอ่านจากที่บ้าน นักเรียนเหล่านี้ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมจากเพื่อน ๆ ที่ชอบอ่าน ทั้งยังมีความสนใจอ่านขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความนิยมของเพื่อน ผลการวิจัยพบด้วยว่า ประสบการณ์ในการอ่าน ร่วมกับครอบครัว และเพื่อนมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวในเรื่องความต้องการการอ่านในห้องเรียนด้วย

ดิจิโอวานนา (Digiovanna, 1997 : Abstract) ศึกษาถึงความสำคัญของการอ่าน เพื่อการบันเทิงอย่างเสรี และผลกระทบของการอ่านต่อแรงจูงใจในการอ่าน ทัศนคติต่อการอ่านและความสามารถในการอ่าน ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับเกรด 3 , 5 และ 7 รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม การสังเกตของครู และใช้คะแนนจากแบบสอบถามมาตรฐานที่ทดสอบถึง ทัศนคติของนักเรียน เวลาที่ใช้ในการอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และความสามารถในการอ่านโดยรวม จากนั้นได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามคะแนนการทดสอบความสามารถในการอ่านออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลาง และกลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านระดับต่ำ ผลการศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังกล่าว โดยกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านปานกลาง ใช้เวลาในการอ่านเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและมีการเลือกส่วนประเภทของเนื้อหาสูงกว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ แต่สภาพทางบ้านของนักเรียนทั้งมีสภาพการอ่านสูงและต่ำ ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่ดี

โกเน็น และยิลเมซ (Gonen & Yilmaz, 1999 : Abstract) ศึกษานิสัยรักการอ่านของครูและผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่สูญเสียการได้ยิน และผู้ปกครองเด็กที่ปกติ พบว่า นิสัยรักการอ่านของผู้ปกครองและครูแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้ปกครองและครูของเด็กที่สูญเสียการได้ยิน จะให้ความสำคัญอย่างมากในการเลือกซื้อหนังสือและอ่านหนังสือให้เด็กในปกครองของพวกเขาฟัง

พาโวเนตตี และคนอื่น ๆ (Pavonetti & Others, 2000 : Abstract) ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านของเด็กมัธยมต้น ที่ได้รับการเร่งการอ่านขณะอยู่ในโรงเรียนประถมกับเด็กนักเรียนที่ไม่ได้รับ

การเร่งการอ่านในขณะที่อยู่ในระดับประถม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเกรด 7 จำนวน 1,531 คน โดยใช้เครื่องมือในการวัดพฤติกรรมการอ่านของเด็ก เป็นการบันทึกการอ่านและการจดบันทึกของเด็ก การศึกษาครั้งนี้พบว่า เด็กที่ได้รับการเร่งการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา มีนิสัยรักการอ่านที่ไม่แตกต่างจากเด็กที่ไม่ได้รับการเร่งการอ่านในระดับประถม แต่สำหรับโรงเรียนนอกเขตเทศบาลพบว่า เด็กที่ไม่ได้รับการเร่งการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีนิสัยรักการอ่านมากกว่าเด็กที่ได้รับการเร่งการอ่าน

จะเห็นได้ว่าโครงการรักการอ่านเป็นโครงการที่มีขอบเขตครอบคลุมพฤติกรรมของนักเรียน และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จึงถือว่าเป็นโครงการที่มีความสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อโครงการรักการอ่านมีความสำคัญดังกล่าว และได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 2 ปีแล้ว และจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแล้ว จะเห็นว่าการวิจัยที่ใช้เทคนิคการประเมินโครงการนั้นจะทำให้ทราบผลที่ได้รับอย่างชัดเจน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนักวิจัยต่างก็พยายามนำเทคนิคการประเมินอย่างมีระบบมาใช้ อีกทั้งการเลือกใช้รูปแบบการประเมินขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น 1) การยึดวัตถุประสงค์ของโครงการ 2) การยึดช่วงระยะเวลาในการประเมิน และ 3) การยึดข้อกำหนดของเจ้าของโครงการที่ให้ประเมิน เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำกับข้อมูลอันจะส่งผลต่อการสรุปผลและการนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการตัดสินใจ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้ แต่การอ่านมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จะต้องมีการกระตุ้น การจูงใจและการแนะนำ โดยมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการอ่าน จนพัฒนาถึงระดับอ่านเป็นและอ่านจนติดเป็นนิสัย ผู้วิจัยสนใจศึกษาการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยนำรูปแบบการประเมินโครงการของชิปปี้ (CIPP Model) มาทำการศึกษาเพราะเนื่องจากการประเมินอย่างมีระบบ มีกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลเพื่อสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจได้ถูกต้องรวมทั้งมีคุณค่าในการประเมินผลทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการประเมินโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และองค์ประกอบที่ผู้วิจัยทำการประเมินมี 5 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context Evaluation) ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ว่ามีความเพียงพอมากน้อยเพียงใด ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด และด้านผลผลิต (Product Evaluation) จะได้รับผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด และเพื่อให้การประเมินมีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังที่ประทุม รอดประเสริฐ (2547 : 96) ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการที่ดีต้องเป็นกระบวนการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการทุกแบบเข้าด้วยกันเพื่อให้การประเมินผลโครงการที่ครบสมบูรณ์ และถ้า

เป็นไปได้จะต้องมีการประเมินสิ่งที่เกี่ยวพันอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการได้สิ้นสุดไปแล้วในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเวลานานหรือสั้น ๆ ก็ได้ โดยพิจารณาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบุคคลและกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีการบริหารโครงการนั้น ผู้วิจัยจึงทำการประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการรักการอ่านว่ามีผลกระทบอะไรบ้างในทางบวกและทางลบ โดยทางตรงหรือทางอ้อม และผลที่ได้จากการประเมินจะทำให้ทราบว่า โครงการที่ทำอยู่บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด วิธีการดำเนินโครงการมีขั้นตอนใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขมีปัญหาและอุปสรรคใด และผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ที่ช่วยในการตัดสินใจว่าควรมีการดำเนินการต่อไปหรือสมควรจะต้องปรับปรุงพัฒนาแผนและการปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้โครงการรักการอ่านมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมินของ CIPPI Model และผู้วิจัยได้ทำการประเมินในการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา มีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาทวิทยา จำนวน 32 คน และนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 246 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาดำเนินการครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ครูผู้สอนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
2. นักเรียนเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ได้จำนวนนักเรียน 152 คน แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้นและทำการสุ่มอย่างง่าย

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอ และการปฏิบัติงานในโครงการเพื่อนำไปประเมินโครงการรกรการอ่านใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต(Product) และด้านผลกระทบ (Impact) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพครูผู้สอน แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพครูผู้สอนได้แก่ ประสบการณ์ทางการสอน ช่วงชั้นที่สอน เป็นแบบข้อคำถามและมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบประเมินโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอ และการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในโครงการใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านบริบท (Context) ถามความเหมาะสมด้านการดำเนินงานของโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักการวัตถุประสงค์ และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ถามความเพียงพอของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ
3. ด้านกระบวนการ (Process) ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ว่ามีการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล
4. ด้านผลผลิต (Product) ถามความพึงพอใจที่มีต่อผลการดำเนินงาน โครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา
5. ด้านผลกระทบ (Impact) ถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของบุคคลโดยตรงและทางอ้อมกับผลผลิตของโครงการรกรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยาว่าเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียนบ้าง และนักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโครงการ แต่เป็นผลที่ได้เกิดขึ้นหลังจากจบโครงการแล้ว ได้แก่ ความสามารถในการเรียนของนักเรียน การใช้ประโยชน์จากห้องสมุด นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่าน นักเรียนรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย การค้นหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามนักเรียนออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่เรียน รายได้ของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแบบข้อคำถามและมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยในแต่ละข้อคำถาม ได้ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยเทคนิคการจัดแบบ Likert (ศิริวรรณและคณะ, 2541 : 167) มีข้อให้เลือกตอบเพื่อประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทิทยา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินโครงการรักการอ่าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย
2. ศึกษารูปแบบการประเมินจากแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) โดยศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) และผู้วิจัยทำการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือ
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับท่านอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและแก้ไขด้านเนื้อหาให้เกิดความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมด้านภาษาและความชัดเจนของคำถาม
4. นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุง แก้ไขเนื้อหาตามที่ได้รับการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขโดยใช้ทดลอง (Try - out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำผลที่ได้จากแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการทดสอบหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามฉบับที่ 1 ของครูเท่ากับ .93 และได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามฉบับที่ 2 ของนักเรียนเท่ากับ .85
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่โรงเรียนพรประสาทวิทยา
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ใช้วิเคราะห์ได้คิดเป็นร้อยละ 100
4. จัดทำสมุดคู่มือลงรหัสข้อมูลและทำการลงรหัสข้อมูลที่ได้รับ (Coding) เพื่อนำไปในการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ (บุญเสียง ขวศิริป, 2543)

4.1.1 ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยา ดังนี้

เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	มากที่สุด	ให้	5
เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	มาก	ให้	4
เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	ปานกลาง	ให้	3
เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	น้อย	ให้	2
เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	น้อยที่สุด	ให้	1

4.1.2 นำข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาทวิทยามาตรวจให้คะแนน โดยให้น้ำหนักคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับนิสัยรักการอ่าน	คะแนน
เป็นจริงมากที่สุด	5
เป็นจริงมาก	4
เป็นจริงปานกลาง	3
เป็นจริงน้อย	2
เป็นจริงน้อยที่สุด	1

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพครูผู้สอน ได้แก่ ประสิทธิภาพทางการสอน ระดับการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่เรียน รายได้ของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ และนิสัยรักการอ่าน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และให้คะแนนคำตอบมีเกณฑ์ตัดสิน

4.2.3 เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยแปลผล 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการตัดสิน ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

4.01 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	ในระดับดี
2.01 – 4.00	หมายถึง	เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	ในระดับปานกลาง
1.00 – 2.00	หมายถึง	เหมาะสม/ เพียงพอ/ การปฏิบัติ/ ความพึงพอใจ	ในระดับต้องปรับปรุง

4.2.4 เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วตรวจให้คะแนนแบบสอบถามนิสัยรักการอ่านจะใช้คะแนนเฉลี่ย ซึ่งมีเกณฑ์ในการตัดสิน ดังนี้

4.01 – 5.00	หมายถึง	ระดับนิสัยรักการอ่านดี
2.01 – 3.49	หมายถึง	ระดับนิสัยรักการอ่านปานกลาง
1.00 – 2.00	หมายถึง	ระดับนิสัยรักการอ่านต้องปรับปรุง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 125)

5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียนพรประสาธวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ผลการศึกษานำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพครูผู้สอน ได้แก่ ประสบการณ์ทางการสอน ระดับการศึกษา และช่วงชั้นที่สอน และสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้แก่ เพศ ระดับชั้น รายได้ของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพครูผู้สอนและนักเรียน

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอน ประสิทธิภาพการสอน

สถานภาพของครูผู้สอน	จำนวน	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการสอน		
มาก	18	60.00
น้อย	12	40.00
รวม	30	100

จากตาราง 1 สถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา ครูผู้สอนมีประสิทธิภาพทางการสอนมากคิดเป็นร้อยละ 60 ประสิทธิภาพการสอนน้อยคิดเป็นร้อยละ 40

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอน ระดับการศึกษา

สถานภาพของครูผู้สอน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	46.70
ปริญญาตรีและสูงกว่า	16	53.30
รวม	30	100

จากตาราง 2 สถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา ครูผู้สอนมีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าคิดเป็นร้อยละ 53.30 ต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 46.70

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของครูผู้สอน ช่วงชั้นที่สอน

สถานภาพของครูผู้สอน	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงชั้นที่สอน		
ช่วงชั้นที่ 1	15	50.00
ช่วงชั้นที่ 2	15	50.00
รวม	30	100

จากตาราง 3 สถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา ครูผู้สอนมีช่วงชั้นที่สอนเป็นช่วงชั้นที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 50 และเป็นช่วงชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 50

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของนักเรียน

สถานภาพของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	77	50.70
หญิง	75	49.30
รวม	152	100
ระดับชั้น		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	51	33.55
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	50	32.90
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	51	33.55
รวม	152	100
รายได้ของผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	42	27.60
10,001 – 20,000 บาท	67	44.10
มากกว่า 20,001 บาท	43	28.30
รวม	152	100

ตาราง 4 (ต่อ)

สถานภาพของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพของผู้ปกครอง		
ข้าราชการ	30	19.70
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	5.30
บริษัท/ห้างร้าน	21	13.85
ธุรกิจส่วนตัว	37	24.35
อาชีพอื่นๆ	56	36.80
รวม	152	100

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนพรประสาธวิทยา เป็นดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาในภาพรวม เพศชายคิดเป็นร้อยละ 50.70 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 49.30 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.55 รองลงมาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 32.90 รายได้ของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.10 รองลงมารายได้ของผู้ปกครอง มากกว่า 20,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.30 และรายได้ของผู้ปกครอง ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.60 อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.80 รองลงมามีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 24.35 และมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 5.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธ
วิทยาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการรักการอ่านโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน
ปรากฏผลตามตาราง 5 – 10 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

การดำเนินโครงการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบริบท	4.06	.63	ดี
ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.18	.66	ปานกลาง
ด้านกระบวนการ	3.35	.69	ปานกลาง
ด้านผลผลิต	3.68	.56	ปานกลาง
ด้านผลกระทบ	3.47	.54	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า การดำเนินงานโครงการรักการอ่านโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน เป็นดังนี้
ด้านบริบทมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมดี $\bar{X} = 4.06$, S.D. = .63 ด้านปัจจัยเบื้องต้นมี
ความเพียงพอโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.18$, S.D. = .66 ด้านกระบวนการมีการปฏิบัติงาน
โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.35$, S.D. = .69 ด้านผลผลิตมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่
ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.68$, S.D. = .56 ด้านผลกระทบครูมีความคิดเห็นว่าผลกระทบโดยรวมอยู่
ในระดับต้องปานกลางคือ $\bar{X} = 3.47$ และ S.D. = .54

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน
ด้านบริบท

ข้อ	ด้านบริบท	ระดับความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	โครงการรักการอ่านเป็นโครงการที่สร้างนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนให้แก่นักเรียน	4.53	.50	ดี
2.	การจัดโครงการรักการอ่านเป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนดีขึ้น	4.26	.52	ดี
3.	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และอ่านอย่างสม่ำเสมอ	4.00	.74	ปานกลาง
4.	การจัดโครงการมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มมากขึ้น	4.06	.63	ดี
5.	การดำเนินงานโครงการรักการอ่านมีการวางแผนงานที่ชัดเจน	3.66	.66	ปานกลาง
6.	การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	4.20	.66	ดี
7.	ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับการดำเนินงานโครงการ	3.70	.59	ปานกลาง
8.	เป้าหมายของโครงการที่ดำเนินการกับนักเรียนทุกระดับชั้นและทุกคน	4.06	.63	ดี
9.	การดำเนินงานโครงการมีความสอดคล้องกับ พรบ. การศึกษาแห่งชาติ	4.13	.77	ดี
รวม		4.06	.63	ดี

จากตาราง 6 พบว่าการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยาด้านบริบท มีความเหมาะสมด้านบริบทโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมดีมี $\bar{X} = 4.06$, S.D. = .63 เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว โดยคำถามที่ว่า “โครงการรักการอ่านเป็นโครงการที่สร้างนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนให้แก่ นักเรียน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.53$, S.D. = .50 และคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “การดำเนินงานโครงการรักการอ่านมีการวางแผนงานที่ชัดเจน” $\bar{X} = 3.66$ และ S.D. = .66

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน
ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ข้อ	ด้านปัจจัยเบื้องต้น	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10	มีบุคลากรในโรงเรียนที่มีศักยภาพในการดำเนินงานโครงการ	3.40	.72	ปานกลาง
11	จำนวนบุคลากรในโรงเรียนที่ดำเนินโครงการ	3.13	.68	ปานกลาง
12	บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้านการอ่าน	3.53	.50	ปานกลาง
13	การระดมทรัพยากรที่จำเป็นมาใช้ในโครงการ	3.50	.62	ปานกลาง
14	จำนวนคณะกรรมการดำเนินงานในฝ่ายต่างๆ	3.26	.73	ปานกลาง
15	ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการดำเนินงาน	3.76	.81	ปานกลาง
16	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการ	3.03	.61	ปานกลาง
17	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการ	3.23	.56	ปานกลาง
18	หนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการ ฯ	3.40	.56	ปานกลาง
19	วัสดุทางด้านโสตทัศนวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	2.86	.68	ปานกลาง
20	การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดกิจกรรม	2.83	.59	ปานกลาง
21	วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม	2.73	.86	ปานกลาง
22	งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรเพื่อจัดซื้อหนังสือ	2.96	.61	ปานกลาง
23	งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ	2.93	.78	ปานกลาง
รวม		3.18	.66	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่าการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา
ด้านปัจจัยเบื้องต้นมีความพึงพอใจด้านปัจจัยเบื้องต้นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.18$, S.D. = .66
เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจดีแล้ว โดยคำถามที่ว่า “ความร่วมมือของครูใน
โรงเรียนในการดำเนินงาน” $\bar{X} = 3.76$, S.D. = .81 มีความรู้ด้านการอ่าน $\bar{X} = 3.53$, S.D. = .50 และ
คำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม” $\bar{X} = 2.73$ และ
S.D. = .86

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน
ด้านกระบวนการ

ข้อ	ด้านกระบวนการ	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
24	การประชุมปรึกษาหารือนำปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไข	3.50	.82	ปานกลาง
25	การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานชัดเจน	3.73	.73	ปานกลาง
26	การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านแก่คณะกรรมการดำเนินงาน	3.16	.64	ปานกลาง
27	การประสานงานกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น	3.70	.70	ปานกลาง
28	การพัฒนาวิธีการดำเนินงานของโครงการ ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน	3.43	.62	ปานกลาง
29	การจัดห้องสมุดให้มีระบบตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดของโรงเรียน	3.13	.50	ปานกลาง
30	มีการสอนวิธีใช้ห้องสมุด	3.43	.81	ปานกลาง
31	การจัดกิจกรรมเล่นิทาน	3.10	.75	ปานกลาง
32	การจัดกิจกรรมอ่านหนังสือให้ฟัง	3.26	.73	ปานกลาง
33	การจัดกิจกรรมยอदनักอ่าน	2.96	.66	ปรับปรุง
34	การจัดกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด	3.33	.71	ปานกลาง
35	การประเมินความก้าวหน้าของโครงการจากสถิติการขอยืมหนังสือในห้องสมุด	3.56	.72	ปานกลาง
รวม		3.35	.69	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่าการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ด้านกระบวนการมีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 3.35$, S.D. = .69 เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่า มีด้านกระบวนการการปฏิบัติงานดีแล้ว โดยคำถามที่ว่า “การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานชัดเจน” $\bar{X} = 3.73$, S.D. = .73 รองลงมาคือคำถามที่ว่า “การประสานงานกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น” $\bar{X} = 3.70$, S.D. = .70 และคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “การจัดกิจกรรมยอदनักอ่าน” $\bar{X} = 2.96$ และ S.D. = .66

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน
ด้านผลผลิต

ข้อ	ด้านผลผลิต	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
36	นักเรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรม ที่จัด	3.60	.56	ปานกลาง
37	นักเรียนรับรู้ถึงความสำคัญของ การอ่านหลังจาก เข้าร่วมกิจกรรม	3.70	.59	ปานกลาง
38	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม	3.53	.62	ปานกลาง
39	นักเรียนมีทักษะด้านการอ่าน	3.46	.50	ปานกลาง
40	นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมมีนิสัยรักการอ่าน	3.63	.61	ปานกลาง
41	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่าน	3.56	.56	ปานกลาง
42	นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน	3.86	.62	ปานกลาง
43	นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.00	.58	ปานกลาง
44	ครูมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ	3.80	.40	ปานกลาง
รวม		3.68	.56	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่าการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ด้านผลผลิตมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ $\bar{X} = 3.68$, S.D. = .56 เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจดีแล้ว โดยคำถามที่ว่า “นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน” $\bar{X} = 4.00$, S.D. = .58 รองลงมาคือคำถามที่ว่า “นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน” $\bar{X} = 3.86$, S.D. = .62 และคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “นักเรียนมีทักษะด้านการอ่าน” $\bar{X} = 3.46$, S.D. = .50

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน
ด้านผลกระทบ

ข้อ	ด้านผลกระทบ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
45	นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านได้หลากหลายมากขึ้น	3.70	.65	ปานกลาง
46	นักเรียนเอาใจใส่ที่จะค้นหาความรู้และต่อขอความรู้อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง	3.33	.47	ปานกลาง
47	การใช้ประโยชน์จากห้องสมุดของนักเรียนมีความคุ้มค่ามากขึ้น	3.66	.60	ปานกลาง
48	การค้นหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศทำได้ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	3.16	.59	ปานกลาง
49	นักเรียนมีความสนใจในการอ่านหนังสือมากขึ้น	3.50	.50	ปานกลาง
50	นักเรียนมีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น	3.36	.49	ปานกลาง
51	นักเรียนมีความสามารถในการเรียนเพิ่มขึ้น	3.36	.49	ปานกลาง
52	นักเรียนรักภาษาไทยและ วัฒนธรรมไทยมากขึ้น	3.70	.59	ปานกลาง
รวม		3.47	.54	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่าการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา
ด้านผลกระทบ ครูมีความคิดเห็นว่าผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับต้องปานกลาง $\bar{X} = 3.47$, S.D. = .54
เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นดีแล้ว โดยคำถามที่ว่า “นักเรียนรู้จักเลือก
หนังสืออ่านได้หลากหลายมากขึ้น” และ “นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านได้หลากหลายมากขึ้น” มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.70 รองลงมาคือคำถามที่ว่า “การใช้ประโยชน์จากห้องสมุดของนักเรียนมี
ความคุ้มค่ามากขึ้น” $\bar{X} = 3.66$, S.D. = .60 และคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “การค้นหาข้อมูล
ประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศทำได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ” $\bar{X} = 3.16$, S.D. = .59

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปรากฏตามตาราง 11 ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับนิสัยรักการอ่าน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเรียนเสมอ	2.75	.73	ปานกลาง
2.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาเข้าก่อนโรงเรียนเช้า	2.55	1.25	ปานกลาง
3.	ข้าพเจ้ายืมหนังสือการ์ตูนจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่านที่บ้าน	2.17	1.11	ปานกลาง
4.	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือการ์ตูนนอกจากหนังสือเรียน	3.27	1.19	ปานกลาง
5.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือหลายๆประเภท	3.68	.99	ปานกลาง
6.	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือนิทานก่อนนอนเป็นประจำ	2.27	1.30	ปานกลาง
7.	เมื่อข้าพเจ้าสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ	2.27	.97	ปานกลาง
8.	เมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นประจำ	1.95	.87	ปรับปรุง
9.	ข้าพเจ้าชอบเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนๆฟัง	2.39	1.20	ปานกลาง
10.	ในขณะพักกลางวันข้าพเจ้าจะไปอ่านหนังสือเรียนในห้องสมุดของโรงเรียน	2.12	.87	ปานกลาง
11.	หนังสือที่ข้าพเจ้าชอบอ่านคือหนังสือเรียน	2.80	.91	ปานกลาง
12.	หนังสือที่ข้าพเจ้าชอบอ่านคือหนังสืออ่านสำหรับเด็ก เช่น นิทานการ์ตูน	4.01	1.05	ดี
13.	การอ่านหนังสือช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความเพลิดเพลิน	4.33	.82	ดี
14.	ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์	4.49	.80	ดี
15.	ข้าพเจ้าใช้เวลาในช่วงเย็นอ่านหนังสือเรียน	2.99	1.09	ปานกลาง
16.	ข้าพเจ้าจะคุยกับเพื่อนๆถึงเรื่องข่าวและสาระต่างๆที่เคยได้อ่านจากหนังสือพิมพ์	2.94	1.05	ปานกลาง
17.	เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปต่างจังหวัดจะนำหนังสือเรียนติดตัวไปอ่านด้วย	2.36	1.12	ปานกลาง
18.	เมื่อเรียนเรื่องต่างๆในห้องเรียนแล้ว ข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม	2.26	1.01	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความถาม	ระดับนิสัยรักการอ่าน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
19.	ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านมาให้น้องของข้าพเจ้าฟังเมื่อกลับถึงบ้านในตอนเย็น	2.25	1.24	ปานกลาง
20.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือ และจัดเก็บหนังสือเป็นอย่างดี	3.51	1.09	ปานกลาง
รวม		2.86	1.03	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่านิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $\bar{X} = 2.86$, S.D. = 1.03 เมื่อพิจารณาคำถามเป็นรายข้อพบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในระดับมาก โดยคำถามที่ว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์” $\bar{X} = 4.49$, S.D. = .80 และคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ “เมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นประจำ” $\bar{X} = 1.95$ และ S.D. = .87

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา ตามความคิดเห็นของครูใน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) และผู้วิจัยทำการประเมินด้านผลกระทบ (Impact) และเพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนพรประสาธวิทยา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเพียงพอและการปฏิบัติงานในโครงการเพื่อนำไปประเมินโครงการรณรงค์การอ่าน และฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อความ นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไข หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแนวของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น

แบบสอบถามฉบับที่ 1 ของครูผู้สอนเท่ากับ .93 และได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามฉบับที่ 2 ของนักเรียนเท่ากับ .85

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพครูผู้สอน ได้แก่ ประสบการณ์ทางการสอน ระดับการศึกษา ช่วงชั้นที่สอน และสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่เรียน รายได้ของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ และนิสัยรักการอ่าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพครูผู้สอนและนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนมีประสบการณ์ทางการสอน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 60.00 การศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 53.30 สอนช่วงชั้นที่ 1 และสอนช่วงชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.70 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 49.30 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 33.55 รายได้ของผู้ปกครอง 10,001–20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.10 และผู้ปกครองมีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.80

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการรักการอ่านของครูผู้สอน พบว่า ด้านบริบทโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมดี ด้านปัจจัยเบื้องต้นโดยรวมมีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการโดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลผลิตโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และด้านผลกระทบครูมีความคิดเห็นว่าเป็นโดยรวมน้อยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีนิสัยรักการอ่านมากที่สุดในหัวข้อข้าพเจ้าคิดว่า การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการรักการอ่านของครูผู้สอน ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมดี เน้นเรื่องโครงการรักการอ่านเป็นโครงการที่สร้างนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนให้แก่

นักเรียน แสดงให้เห็นว่า โครงการรกรการอ่านเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งซึ่งเป็นพื้นฐานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และสร้างนิสัยในการรกรการอ่านต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรินทร์ วิศิษฎ์ศักดิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรกรการอ่าน หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของโครงการส่งเสริมนิสัยรกรการอ่าน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ผลการประเมินพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ดังที่จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544 : 223-231) ได้อธิบายรูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP Model เกี่ยวกับการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ไว้ว่า การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อมนอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับ การบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น โดยรวมมีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง เน้นเรื่องความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่จะนำโครงการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ สุวรรณวงศ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขตสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2534 โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีความเห็นว่า ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฯ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง ดังที่จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544 : 223-231) ได้อธิบายรูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP Model เกี่ยวกับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ไว้ว่า เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ และการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.73$) ในเรื่องวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า การจัดหาวัสดุเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมยังมีไม่เพียงพอ เพราะอาจมีงบประมาณจำกัด ซึ่งมีผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 ดังนั้นควรจัดหาวัสดุที่ใช้จัดทำสื่อให้เพียงพอเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนประสบความสำเร็จตามที่ครูผู้สอนตั้งเป้าหมายเอาไว้

3. ด้านกระบวนการ โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เน้นเรื่องการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานชัดเจน แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีการแบ่งหน้าที่อย่างลงตัวซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ สุวรรณวงศ์ (2536 : บทคัดย่อ) ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีความเห็นว่า การดำเนินการเรื่องวิชาการ กิจกรรมการพัฒนานุเคราะห์ การวัดและประเมินผล และการวิจัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ดังที่จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544 : 223-231) ได้อธิบายรูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP Model เกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ไว้ว่าเมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน และเพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.96$) ในเรื่องการจัดกิจกรรมยอदनักอ่าน แสดงให้เห็นว่า ทางโรงเรียนไม่มุ่งเน้นให้จัดกิจกรรมดังกล่าวเพราะครูผู้สอนมีหน้าที่หลักคือสอนหนังสือ และยังต้องปฏิบัติหน้าที่ตามผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายจึงไม่มีเวลาจัดกิจกรรม ดังนั้นควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมยอदनักอ่านจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีแรงจูงใจในการอ่านหนังสือและสามารถใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์

4. ด้านผลผลิต โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เน้นเรื่องนักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความสามารถจากการอ่านไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับจำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544 : 223-231) ได้อธิบายรูปแบบการประเมินชิปปี้ CIPP Model เกี่ยวกับการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีค่าเป็นที่ยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่า การกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ใน

การวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มืออยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้ว หรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มืออยู่ว่าระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่าการนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้น ตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้และการประเมินผลผลิต ช่วยให้ตกใจได้ว่า วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองชนิดร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันหนึ่งโดยลำพัง ในการตัดสินใจ ระเบียบปฏิบัตินั้นควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไข หรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้จะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วยการประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการอยู่

5. ด้านผลกระทบ ครูมีความคิดเห็นว่าผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับต้องปานกลาง เน้นเรื่องนักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านได้หลากหลายมากขึ้น และนักเรียนรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านได้หลากหลายและรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ทาสระ (2530 : 47-48) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงความสามารถในการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับหนังสือหมุนเวียนมีความสามารถในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับหนังสือหมุนเวียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญชลิต พุทธิมาตย์ (2531 : 56-59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านและมีการยืมหนังสือสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีนิสัยรักการอ่านมากที่สุดในช่วงข้อข้าพเจ้าคิดว่า การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือเพราะส่งผลให้พัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชไมพร เจริญสิน (2525 : 49-51) ที่ได้ทำวิจัยเชิงทดลอง ในกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีประวัติยาเสพติดที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพและมีกิจกรรมการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ มีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพเพียง

อย่างเดียว และนักเรียนทั้งสองกลุ่มยังมีคะแนนสุขปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสุขภาพที่คัดเลือกมาแล้วอย่างเหมาะสม นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขปฏิบัติที่ถูกต้องจากหนังสือและเลียนแบบด้วยการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้อรสา กุมาริ ปุกหุต (2524 : 192-203) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านจะมีความสำคัญ ต่อพัฒนาการในด้านการใช้ภาษา ช่วยให้เด็กเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่สามารถสื่อความหมายด้วยวิธีการพูดได้ ช่วยให้เด็กมีทักษะในการพูดและการฟังที่ดี รวมทั้งสามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ กว้างขวาง ซึ่งเด็กจะทบทวนหรืออ่านซ้ำเองได้ พัฒนาการด้านสังคม ช่วยให้เด็กได้รับความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม เช่น การรู้จักทักทาย การรู้จักของคุณ การเกรงใจ เป็นต้น ช่วยให้เด็กได้พบเห็นแบบอย่างที่ดีในการเลือกปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องดีงาม เช่น เรื่องการรักษาคำพูด เรื่องความซื่อสัตย์ การอดออม ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น ช่วยให้เด็กเกิดความคิด หรือ รู้จักตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่น และการอ่านยังเป็นเครื่องมือสำคัญ สำหรับโน้มน้าว หรือ ชี้ให้เห็นเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้นทำให้เด็กมีโอกาสได้ตรงต่อเพื่อเลือกปฏิบัติได้ เช่น การละเว้นเสพยาเสพติด เป็นต้น เนื้อหาสาระจากการอ่าน ช่วยให้เด็กเลือกแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อเด็กมีความรู้สึกโกรธ หรือไม่พอใจ แทนที่จะแสดงกริยาฟุ่ลมฟาย หรือพูดหยาบคาย เด็กก็อาจจะระงับพฤติกรรมเหล่านี้เสีย นอกจากนี้ ถ้าเด็กได้อ่านมาก เด็กอาจพบว่า ตัวละครในเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กได้อ่านนั้น อาจได้รับความทุกข์ทรมาน หรือพบกับปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ มากกว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กกำลังประสบอยู่ จึงทำให้เด็กมีกำลังใจและสามารถควบคุมตัวเองได้ เป็นต้น ทำให้เด็กเกิดอุดมการณ์ในการปฏิบัติ และทำให้เกิดแรงจูงใจในอันที่จะปรับปรุงตนเองและสังคมให้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมได้ดีขึ้น เช่น การแก้ไขพฤติกรรมของตนที่ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน การรู้จักเข้ากลุ่มเพื่อน รู้จักวิธีแก้ปัญหา รู้จักวิธีประคองชีวิตต่าง ๆ เป็นต้น ช่วยให้เด็กได้ปรับพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งแบบแผนในสังคม เช่น รับรู้โทษของการพูดปด การใช้สรรพนาม การปฏิบัติตนในสังคม เป็นต้น ด้านอารมณ์ ในการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของเด็กต้องทราบถึงพื้นฐานทางอารมณ์ก่อนแล้ว จึงคัดเลือกหนังสือที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์อันถึงปรารถนาแต่ละประเภท เช่น การจัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักภายในครอบครัว ความเมตตาของบิดามารดา ความเสียสละ ฯลฯ ให้เด็กอ่าน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์เกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว เป็นต้น พัฒนาด้านสติปัญญา หนังสือจัดได้ว่า เป็นอาหารทางจิตใจและสติปัญญาของมนุษย์ทุกคน เด็กที่ได้อ่านหนังสือ จึงมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการพัฒนาสติปัญญาของตนเองมากกว่าเด็กที่ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ สติปัญญาของมนุษย์จะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ จากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของแต่ละช่วงอายุในด้านต่าง ๆ ซึ่งหนังสือก็เป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อ

พัฒนาการด้านสติปัญญาเช่นกัน มนุษย์จะได้รับความรู้ ข้อคิดเห็น วิธีการ ได้รู้จักความจริง สภาพปัญหา จากการอ่านหนังสือแต่ละประเภทตัวอย่างเช่น หนังสือสารคดี พong เทียว จะให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมนุษย์ในสภาพทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ หนังสือด้านวรรณคดี ช่วยให้ทราบถึงความงดงามของภาษา สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อถือ และวิถีแก้ปัญหาของคนในยุคหนึ่ง ๆ การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ปัญหา การสรุปปัญหา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์กับหน่วยงานทางการศึกษาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนปัจจัยการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และคัดเลือกสื่อสำเร็จรูปที่ผลิตได้มาตรฐานหรือร่วมกันผลิตสื่อให้มีประสิทธิภาพตามกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเพื่อนำมาใช้สำหรับประกอบการเรียนการสอน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงกระบวนการในการดำเนินงาน

1.4 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านกับกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 1 และนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ

2.2 ควรศึกษาปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ

2.3 ควรศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการประเมินอื่น ๆ เช่น รูปแบบการประเมินของ สเต็ก (Stake) รูปแบบการประเมินของ สคริฟเวน (Scriven)

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบโครงการรักการอ่านโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีมและคณะ จำแนกตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์สอนว่าแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). การประเมินผลโครงการศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกสสุรางค์ สักกะบูชา. (2540). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- จินตนา ท่าสระ. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- จำเนียร สุขหลาย, กรรณิการ์ แสนศักดิ์, นันทนา รัตนอาภา และสุพัศตร์ พิบูลย์. (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. “แบบจำลอง CIPP”. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์.
- ชไมพร เจริญสิน. (2525). การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ชุมจิรา เลาบุตร. (2542). ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงพร พวงเพชร. (2541). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ทวีป ศิริวิธมี. (2544). การวางแผนพัฒนาและการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). อุดลำนเา.

- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2534). เอกสารเพื่อการพัฒนาหนังสือว่า
ด้วยหนังสือกับการส่งเสริมการอ่าน. จัดพิมพ์โดย กรมวิชาการ. “ความสำคัญของการ
อ่าน.” กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ. หน้า 57 -58.
- ธรรมบุญ เหลืองอ่อน. (2545). โรงเรียนพนัสพิทยาคาร, วันที่ 14 กันยายน 2545.
<http://www.school.net.th/library/create-web/10000/generality/10000-8057.html>
- นราทิพย์ พุ่มทรัพย์. (2537). การประเมินโครงการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการครู
กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- นิตดา นำศรีเจริญสุข. (2536). การวิเคราะห์องค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดีของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา. กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นิตดา หงษ์วิวัฒน์. (2537). อ่านหนังสือให้ถูกฟัง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แสงแดด.
- นิตา ชูโต. (2531). การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : มาสเตอร์เพรส.
- _____. (2536). การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟรมโปรดักชั่น.
- บ้านเมือง. (2546). หนังสือพิมพ์. ปีที่ 1(32). ฉบับที่ 8 (14833). วันพุธที่ 8 ตุลาคม 2546 หน้า 5.
- บุญกร่าง เกิดตุลา. (2523). อนาคตของชาติ. กรุงเทพมหานคร : สอนหนังสือ.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2543). การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปSPSS for Windows. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญศิริ ภิญญาธินันท์. (2546). การอ่าน. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำรามาตรฐาน ภาควิชา
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บุษกร เพ็งหาจิตต์. (2544). การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปรินิพนธ์การศึกษา กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2535). การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เนติกุลการพิมพ์.
- _____. (2547). การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ. (2538). การวิเคราะห์และประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร :
โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ปิยากร แสงบัวท้าว. (2547). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวัสดิวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ผกาศรี เป็นบุตร (2542). การอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผุสดี ภูอินทร์. (2529). การพัฒนาทักษะการอ่านระดับประถมศึกษา (2). ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย หน่วยที่ 1- 8). พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหาร 300 การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. ภาควิชาการบริหารการศึกษา : คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). การส่งเสริมการอ่าน. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพศาล หวังพานิช. (2533). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. (2542). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรินทร์ วิเศษศักดิ์. (2539). การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์การศึกษา กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- เมธี ดิษฐ์ศักดิ์. (2546). การประเมินโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน บริบท 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. อัดสำเนา.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2544). สถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2540). *การประเมินผลโครงการ - การวิจัยเชิงประเมิน*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้”. *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*. 18 (3) : กุมภาพันธ์ – มีนาคม.
- วิฑูรย์ รองศรีแย้ม. (2534). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนาค.
- วิทยา วิมลถนอม. (2530). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนาค.
- วิริยา บุญชัย, อลิสา พงษ์อมรพรหม และ ไพวัลย์ ตันลาพุด. (2532). “ การประเมินโครงการพลศึกษาของโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาของไทย. ” *รายงานการวิจัย. ภาควิชาพลศึกษา , คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์. (2538). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2537). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, จิรศักดิ์ จิยะจันทร์, ฝนดา จันทร์สม, วลัยลักษณ์ อัครีรวงศ์ และชวลิต ประภาวนนท์. (2541). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ. เอ็น. การพิมพ์ จำกัด.
- ศิวกันท์ ปทุมสูติ. (2542). *การอ่านเพื่อชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- สุภชัย ยาวะประภาษ. (2547). *การวางแผนนโยบาย โครงการ และการบริหารโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่14. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภลิต หล้าเชียงของ. (2544). *การประเมินโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร*. ปรินญานิพนธ์ การศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อุดลำนาค.

- สรรพสิทธิ์ ห่อไพศาล. (2547). วารสารออร์ฟิม Oraphim Journal. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี. ปีที่ 1 (ฉบับที่ 8). ที่มา: <http://ftp.spu.ac.th/hum111/index1.html>
- สมจิต แก้วแสงขวัญ. (2545). การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา).
นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม. อัดสำเนา.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2542). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช..
- _____. (2544). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช..
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2531). การประเมินโครงการ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. ม.ป.ท.
- สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2548). กลเม็ดการอ่านให้เก่ง. กรุงเทพมหานคร :
รุ่งเรืองพัฒนการพิมพ์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2528). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2540). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2536). การวิจัยประเมินผลโครงการ. (Project Evaluation Research).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- _____. (2541). การประเมินผลโครงการ : หลักการและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- สุพจน์ พันธุ์ณะ. (2535). การส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่าน
ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุพรรณิ วราทร. (2545). การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุปราณี ประคำพอง. (2547). ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน โดยผู้ปกครอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุเพ็ญ ทาเกิด. (2534). สุขปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภายหลังการอ่านหนังสือ เกี่ยวกับสุขภาพ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุรางค์ ชูลิ่ง. (2529). การศึกษาทัศนคติของผู้บริหาร ครู และผู้นำท้องถิ่น กศ.พช. จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวรรณา ตั้งทีฆะรักษ์. (2543). การอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : แผนกตำราและคำสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุขแก้ว คำสอน. (2540). การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและการวัดผลการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2543). ถนอมสู่การอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลจากหนังสือ "Road to reading" ของสไตเจอ์, ราล์ฟ ซี. กรุงเทพมหานคร : ปิรามิด.
- เสกสรรค์ สามสี. (2545). การประเมินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. อัดสำเนา.
- เสนาะ กลิ่นงาม. (2542). การศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศรี หอทิมาวรกุล. (2529). การพัฒนาทักษะการอ่านระดับประถมศึกษา (1). ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะ 1 (ภาษาไทย หน่วยที่ 1- 8). พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภณ สุวรรณวงศ์. (2536). การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขต สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- อนันต์ เกตุวงศ์. (2539). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรสา กุมาริ ปุกนุต. (2524). หนังสือสำหรับเด็ก. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก* (หน่วยที่ 8- 15). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อภิญชลิต พุทธมาตย์. (2531). *การศึกษาเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- อังคณา กล่อมฤทธิ์. (2532). *ความอยากรู้อยากเห็น นิสัยรักการอ่าน และคุณสมบัติส่วนตัวบางประการของนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากและนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Alkin, Marvin C. (1969). "Evaluation Theory Development." UCLA CSE Evaluation Comment No.2. , P. 2-7.
- Alkin, C.R. (1972). "Evaluation Theory Development." *In Evaluation Action Program : Readings in Social Action and Education*, P, 107 Ed. By C.H., Weiss, Boston : Allyn and Bacon.
- Anderson, S.B. and Ball, S. (1978). *The Profession and Practice of Program Evaluation*. San Francisco : Jossey – Bass.
- Blain, Heatherlene. (1983, July). "A Case Study Comparison Between Early Readers and Non-Early Readers," *Dissertation Abstracts*. 44 : 125 - A.
- Bolt, Dianne Elizabeth. (19921). "The Identification of Home Literacy Factors and Their Relationship to Middle Grade Students Reading Achievement." New Foundland : Memorial University of New Foundland (Canada).
- Broomhead, Diane. (1987). "An Investigation of Relationship Among Parenting Style, Ethnicity and Reading Level." Long Beach : California State University.
- Brown, F.G. (1983). *Principles of Educational and Psychological Testing*. 3rd ed., New York : CBS College Publishing, 14.
- Chase, C.J. (1987). *Measurement for Educational Evaluation*. 2nd ed., Massachusetts : Addison – Wesley Publishing Company, 7.

- Cronbach, L. J. (1970). *“Essentials of Psychological Testing.”* 3rd ed., New York : Harper & Row, Publishers, Inc.,
- Cronbach, L. J. (1973). “Course Improvement Through Evaluation.” *In Educational Evaluation Theory and Practice*, pp. 672 – 689. By B.R. Worthen and L.R. Sanders. Worthington : Charles A. Jones.
- Cronbach, L. J., & et al. (1980). *Toward Reform of Program Evaluation*. San Francisco : Jossey-Bass.
- DiGiovana, L.M. (1997). *The Importance of Recreational Reading , and It's Impact on Children's Motivation, Attitude toward Reading, as well as Reading Achievement*. Grand Valley : Grand Valley State University.
- Fink, Arlene and Jacqueline Koscoff. (1978). *An Evaluation Firmer*. Washington : Capital Publication, 97 p.
- Gonen, M. ; Yilmaz, S.A. (1999). “The Book Reading Habit of Teacher and Families to Their Hearing and Hearing Impaired Kindergarten Children,” *in Dissertation Abstracts International*.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book Company, (220).
- Gray, Willam S. (1984). On their own in reading. Chicago : *Fourmen*, pp. 10-11.
- Hammond, R. (1969). *Context Evaluation of instruction in Local School Districts*. Educational Technology, 9 (1), 13 –18.
- Kirkpatrick, D.L. (1978). “*Evaluating In-House Training Program.*” Training and Development Journal. 32.(9), September, 6-9.
- Lee, Moon – Ok. (1992). “*Young Children's Development of Literacy and Home LiteracyEnvironment.*” Michigan : The University of Michigan.
- Lionni, Leo. (1964). “My Book for Children.” *Wilson Library Bulletin*. 39 (2) : 142-145 ; October, 1964.
- Liu, Shung – Yi Sandy. (1992). “*Familial and Psychological Effects on Students Reading Achievements : Linear Structural Relations (LISREL) Approach.*” Michigan : University of Illinois at Urbane Champaign.
- Morris, L.L. & Fitz-Gibbon C.T. (1983). *Evaluator's Handbook*. Beverly Hills. CA : SAGE Publication, Inc. .

- Patton, M.G. (1978). *Utilization Focused Evaluation*. Calif : Sage Publication, Inc.
- Pavonetti, L.M. ; Brimmer, K.M. ; Cipieiewski, J.F. (2000). "Accelerated Reader [R] : What are the Lasting Effects on the Reading Habit of Middle School Student Exposed to Accelerated Reader [R] in Elementary Grades?," in *Dissertation Abstracts International*.
- Pophham WJ. (1975). *Education Evaluation*. NJ : Hall, Inc.
- Provus, M.N. (1971). *Discrepancy Evaluation*. Berkeley, California : McCutcheon Publishing., Co.
- Rossi, H., Peter and William. Walter eds. (1972). *Evaluating Social Programs, Theory, Practice and Politics*. New York : Seminar Press.
- Rutman, L. (1977). "Planning an Evaluation Study." In *Evaluation Research Methods*, pp. 9 –38 Ed. By L. Rutman. Beverly Hills, California : Sage.
- Scriven, M.S. (1967). "The Methodology of Evaluation." In *Perspectives of Curriculum Evaluation (AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation, No. 1)*. Chicago: Rand McNally.
- Shertzer, B. & Linden, J.D. (1979). *Fundamentals of Individual Appraisal*. Boston : Houghton Mifflin Company, (13).
- Stake, R.E. (1967). "The Countenance of Educational Evaluation". *Teachers College Record*. 68, 523-540.
- Steltenkamp, Charles Joseph. (1992). "*Habits Attitudes and Experiences : A Study of Secondary Student's Reading*." Michigan : Michigan State University.
- Stufflebeam, Daniel L. (1968). *Evaluation as Enlightenment for Decision – Making*. Ohio : Ohio State University Evaluation Center, 1968, (mimeographed).
- Stufflebeam, D.L., & et al. (1971). *Educational Evaluation and Decision – Making*. Itasca, Illinois : Peacock.
- Stufflebeam D.L. and Shinkfied A.J. (1990). *Systematic Evaluation*. Boston / Dordrecht / Lancaster : Kluwer – Nighoff Publishing.
- Suchman, E.A. (1967). *Evaluation Research : principles and practice in public service [and] social action programs*. New York : Rusell Sage Foundation.

- Thronrdike, R.L., & Hagen, E. (1969). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. New York : Wiley.
- Tyler Robert. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.
- Tyler, R.W. (1969). *Educational Evaluation :New Roles, New Means*. Chicago : University of Chicago Press.
- UNESCO. (1999). *Monitoring and Evaluation of Literacy and Continuing Education Programmes: Practitioner Manual*. Bangkok : UNESCO Principal Regional office for Asia and the Pacific.
- Worthen B.R. & Sanders J.R. (1973). *Education Evaluation : Theory and Practice*. Ohio : Wadworth Publishing company, Inc.
- Zintz,Miles V. (1975). *The Reading Process the Teachers and the Learner*. 2 nd. New Mexcico : Wme Brown Co.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โครงการรักการอ่าน

โครงการรักการอ่าน

ชื่อโครงการ โครงการรักการอ่าน
 หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียน พรประสาวิทยา
 ปีการศึกษา 2547 – 2549

1. หลักการและเหตุผล

โรงเรียนพรประสาวิทยา เป็นโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายในการให้ การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่นักเรียน นอกจากการเรียนการสอนที่ต้องจัดให้กับนักเรียนตามปกติแล้ว งานใน ด้านพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้การผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพของ โรงเรียนพรประสาวิทยา สามารถบรรลุเป้าหมายตามปณิธานของโรงเรียนพรประสาวิทยาที่ตั้งไว้

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ อีกทั้งเป็นการแสวงหาความรู้ที่ ครอบคลุมกิจกรรมหลายด้าน เช่น การรับรู้ การพัฒนา และการใช้จินตนาการ เป็นต้น การอ่านจึง สัมพันธ์กับการทำงานของสมอง การตอบสนองทางร่างกาย และอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลไปถึงการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ บุคลิกภาพตลอดจนการประพฤติปฏิบัติของผู้อ่านเอง ด้วยคุณค่า ดังกล่าว โรงเรียนพรประสาวิทยา จึงมุ่งจัด “โครงการรักการอ่าน” ขึ้นเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การพัฒนาและการดำรงชีวิตของนักเรียนทั้งในปัจจุบันและใน อนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดย มุ่งหวังให้ผู้ได้รับการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการ จัดการเรียนการสอนนี้ทั้งการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบบนอกรูปแบบ และ ตามอัธยาศัย รวมถึง การจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น ลักษณะการจัดการเรียนการสอนมีลักษณะที่ บูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันมากขึ้น และเป็นไปตามอัธยาศัยของผู้เรียน โครงการรักการ อ่านมีลักษณะการดำเนินการและการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษา พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างเสริมนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้าน บุคลิกภาพ ร่างกาย สติปัญญา สังคม และมีจิตใจที่ดีงาม โครงการรักการอ่านจึงมีบทบาทสำคัญ มากในกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพ ทักษะด้านภาษาและพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ

2.2 เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

3. เป้าหมายของโครงการ

3.1 ด้านปริมาณ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนพรประสาธวิทยา จำนวนประมาณ 440 คน

3.2 ด้านคุณภาพ

นักเรียนสามารถรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ โดยการอ่านหนังสือด้วยตนเองเสมอ

4. ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา 2547 - 2549

5. แนวทางการดำเนินงาน

5.1 จัดประชุมครูเพื่อหาแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

5.2 กำหนดขอบเขต และผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม

5.3 ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะและสรุปผลความก้าวหน้าเมื่อสิ้นสุดการเรียนของปีการศึกษาในแต่ละปี จนถึง ปี 2549

6. งบประมาณ

จากการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน

7. ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากห้องสมุดของโรงเรียนพรประสาธวิทยายังมีหนังสือไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของนักเรียนซึ่งมีจำนวนมาก

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 นักเรียนเห็นคุณค่าของการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

8.2 นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือด้วยตนเอง

9. การติดตามและประเมินผล

จากแบบประเมินผลการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียน โรงเรียนพรประสาธวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา เพื่อนำไปประเมินโครงการรณรงค์การอ่าน และนำไปปรับปรุงแก้ไข ให้การดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยามีประสิทธิภาพ และให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน ลักษณะของ

แบบสอบถามเป็นแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ โดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ()

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการรณรงค์การอ่าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้เลือกตอบโดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นหลังข้อความที่ท่านต้องการเพียงช่องเดียว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. ท่านเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อเพื่อผลการวิจัยที่สมบูรณ์ คำตอบและความคิดเห็นของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง

นางสาว คณินนุช พิจิตรนการ

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การประเมินโครงการรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนพรประสาธวิทยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ประสบการณ์ทางการสอน

- () 1 – 20 ปี มีประสบการณ์ทางการสอนน้อย
- () 21 ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์ทางการสอนมาก

2. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () ปริญญาตรีและสูงกว่า

3. ช่วงชั้นที่สอน

- () ช่วงชั้นที่ 1
- () ช่วงชั้นที่ 2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการรักการอ่าน

2.1 ด้านบริบท (Context) ท่านมีความคิดเห็นว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมเพียงใด

รายการ	ระดับการประเมิน				
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด
1. โครงการรักการอ่านเป็นโครงการที่สร้างนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนให้นักเรียน					
2. การจัดโครงการรักการอ่านเป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนดีขึ้น					
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และอ่านอย่างสม่ำเสมอ					
4. การจัดโครงการมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มมากขึ้น					
5. การดำเนินงานโครงการรักการอ่านมีการวางแผนงานที่ชัดเจน					
6. การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน					
7. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับการดำเนินงานโครงการ					
8. เป้าหมายของโครงการที่ดำเนินการกับนักเรียนทุกระดับชั้นและทุกคน					
9. การดำเนินงานโครงการมีความสอดคล้องกับพรบ.การศึกษาแห่งชาติ					

2.2 ปัจจัยเบื้องต้น (Input) ท่านมีความคิดเห็นว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณว่ามีความเพียงพอในการดำเนินโครงการมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับการประเมิน				
	เพียงพอมากที่สุด	เพียงพอมาก	เพียงพอปานกลาง	เพียงพอเล็กน้อย	เพียงพอที่น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร					
10. มีบุคลากรในโรงเรียนที่มีศักยภาพในการดำเนินงานโครงการ					
11. จำนวนบุคลากรในโรงเรียนที่ดำเนินโครงการ					
12. บุคลากรที่ร่วมโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูบรรณารักษ์ มีความรู้ด้านการอ่าน					
13. การระดมทรัพยากรที่จำเป็นมาใช้ในโครงการ					
14. จำนวนคณะกรรมการดำเนินงานในฝ่ายต่างๆ					
15. ความร่วมมือของครูในโรงเรียนในการดำเนินงาน					
16. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการ					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
17. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการ					
18. หนังสือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการ ฯ					
19. วัสดุทางด้านโสตทัศนวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม					
20. การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการจัดกิจกรรม					
21. วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม					
ด้านงบประมาณ					
22. งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรเพื่อจัดซื้อหนังสือ					
23. งบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ					

2.3 ด้านกระบวนการทำงาน (Process) ท่านมีความคิดเห็นว่าการบวนการในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผลว่า ได้มีการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับการประเมิน				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
24. การประชุมปรึกษาหารือนำปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไข					
25. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานชัดเจน					
26. การจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการอ่านแก่คณะกรรมการดำเนินงาน					
27. การประสานงานกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น					
28. การพัฒนาวิธีการดำเนินงานของโครงการ ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน					
29. การจัดห้องสมุดให้มีระบบตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดของโรงเรียน					
30. มีการสอนวิธีใช้ห้องสมุด					
31. การจัดกิจกรรมเล่นิทาน					
32. การจัดกิจกรรมอ่านหนังสือให้ฟัง					
33. การจัดกิจกรรมยอदनักอ่าน					
34. การจัดกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด					
35. การประเมินความก้าวหน้าของโครงการจากสถิติการขอยืมหนังสือในห้องสมุด					

2.4 ด้านผลผลิต (Product) ท่านประเมินว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วอยู่ในระดับใด

รายการ	ระดับการประเมิน				
	พึงพอใจมากที่สุด	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	พึงพอใจน้อยที่สุด
36. นักเรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด					
37. นักเรียนรับรู้ถึงความสำคัญของการอ่านหลังจาก เข้าร่วมกิจกรรม					
38. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม					
39. นักเรียนมีทักษะด้านการอ่าน					
40. นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมมีนิสัยรักการอ่าน					
41. นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่าน					
42. นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียน					
43. นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					
44. ครูมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ					

2.5 ด้านผลกระทบ (Impact) ท่านมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานโครงการดังกล่าวอยู่ในระดับใด

รายการ	ระดับการประเมิน				
	พึงพอใจมากที่สุด	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	พึงพอใจน้อยที่สุด
45. นักเรียนรู้จักเลือกหนังสืออ่านได้หลากหลายมากขึ้น					
46. นักเรียนเข้าใจใ้ที่่จะค้นหาความรู้และต่อยอดความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
47. การใช้ประโยชน์จากห้องสมุดของนักเรียนมีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น					
48. การค้นหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้จากสื่อสารสนเทศทำได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ					
49. นักเรียนมีความสนใจในการอ่านหนังสือมากขึ้น					
50. นักเรียนมีเหตุผลในการแสดงความคิดเห็น					
51. นักเรียนมีความสามารถในการเรียนเพิ่มขึ้น					
52. นักเรียนรักภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น					

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1	ข้อมูลพื้นฐานสถานภาพของนักเรียน
ตอนที่ 2	นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

2. ในแบบสอบถามนี้มีคำถามซึ่งในแต่ละข้อจะมีคำตอบ 5 ตัวเลือก เมื่อนักเรียนอ่านคำถาม ที่ละข้อแล้วขอให้พิจารณาว่าคำตอบข้อใดเป็นคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนในช่องนั้นเพียงช่องเดียว

ความหมายของแต่ละช่อง คือ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอเป็นประจำ
จริงมาก	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นเกือบทุกครั้ง
จริงปานกลาง	หมายถึง	การกระทำที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว
จริงน้อย	หมายถึง	การกระทำที่นานๆจึงจะมีโอกาสกระทำ
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	การกระทำที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย

3. คำตอบของนักเรียนในแต่ละข้อไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิดแต่อย่างใด ขอให้นักเรียนทำแบบสอบถามนี้ด้วยความสบายใจ และพยายามตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. แบบสอบถามชุดนี้มี 20 ข้อ ขอให้นักเรียนทำทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสถานภาพของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. ระดับชั้นที่เรียน

- () ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
() ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
() ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. รายได้ของผู้ปกครอง

- () ต่ำกว่า 10,000 บาท
() 10,001 – 20,000 บาท
() มากกว่า 20,001 บาท

4. อาชีพของผู้ปกครอง

- () ข้าราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() บริษัท/ห้างร้าน () ธุรกิจส่วนตัว
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 นิษักรักการอ่านของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบโดยให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเพียงช่องเดียว

ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงปานกลาง	เป็นจริงน้อย	เป็นจริงน้อยที่สุด
1. เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเรียนเสมอ					
2. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์ในเวลาเช้าก่อนโรงเรียนเข้า					
3. ข้าพเจ้ายืมหนังสือการ์ตูนจากห้องสมุดโรงเรียนไปอ่านที่บ้าน					
4. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือการ์ตูนนอกจากหนังสือเรียน					
5. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือหลายๆประเภท					
6. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือนิทานก่อนนอนเป็นประจำ					
7. เมื่อข้าพเจ้าสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ					
8. เมื่อมาถึงโรงเรียนข้าพเจ้าชอบไปห้องสมุดอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นประจำ					
9. ข้าพเจ้าชอบเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านให้เพื่อนๆ ฟัง					
10. ในขณะที่พักกลางวันข้าพเจ้าจะไปอ่านหนังสือเรียนในห้องสมุดของโรงเรียน					
11. หนังสือที่ข้าพเจ้าชอบอ่านคือหนังสือเรียน					
12. หนังสือที่ข้าพเจ้าชอบอ่านคือหนังสืออ่านสำหรับเด็ก เช่น นิทาน การ์ตูน					

ข้อความ	เป็นจริง มากที่สุด	เป็นจริง มาก	เป็นจริง ปานกลาง	เป็นจริง น้อย	เป็นจริง น้อย ที่สุด
13. การอ่านหนังสือช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความคิด ผลิตเพลิน					
14. ข้าพเจ้าคิดว่าการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ มีประโยชน์					
15. ข้าพเจ้าใช้เวลาในช่วงเย็นอ่านหนังสือเรียน					
16. ข้าพเจ้าจะคุยกับเพื่อนๆถึงเรื่องข่าวและ สาระต่างที่เคยได้อ่านจากหนังสือพิมพ์					
17. เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปต่างจังหวัดจะนำ หนังสือเรียนติดตัวไปอ่านด้วย					
18. เมื่อเรียนเรื่องต่างๆในห้องเรียนแล้ว ข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อหาหนังสืออ่าน เพิ่มเติม					
19. ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องจากหนังสือที่อ่านมาให้ น้องของข้าพเจ้าฟัง เมื่อกลับถึงบ้านในตอนเย็น					
20. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือและจัดเก็บหนังสือ เป็นอย่างดี					

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ	ข้าราชการบำนาญ
2. อาจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร. พรเพ็ญ ศาสตรียาภรณ์	หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร
เขตพื้นที่ 1
5. อาจารย์ พนิดา ชาดยามา	สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวคณินนุช พิจิตรนรการ
วันเดือนปีเกิด	15 พฤษภาคม 2503
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1060 ถนนเทอดไทย แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนพรประสาธวิทยา 1060 ถนนเทอดไทย แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
พ.ศ. 2527	คบ. (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2550	กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร